

godina

Fondacija

CENTAR ZA DEMOKRATIJU

Za demokratsko
i solidarno društvo

Fondacija
CENTAR ZA DEMOKRATIJU

Za demokratsko i solidarno društvo

BEOGRAD • 2014

Izjava ograničenja odgovornosti:

Izdavanje ove publikacije omogućeno je uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) kroz program „Građansko društvo za budućnost“ koji sprovodi Institut za održive zajednice (ISC). Za sadržaj ove publikacije odgovorna je Fondacija Centar za demokratiju i on ne mora nužno odražavati stavove USAID-a, Vlade Sjedinjenih Američkih Država ili ISC-a.

Sadržaj

20 godina Centra za demokratiju	4
Dragoljub Mićunović, predsednik Upravnog odbora	
Vizija za budućnost.	6
Nataša Vučković, generalni sekretar	
Kako smo počeli.	8
Prvi projekti i naučene lekcije	10
Najuspešniji projekti /1994- 2004.	20
Najuspešniji projekti / 2004 - 2014.	31
Politička edukacija.	62
Doprinos razvoju civilnog društva i umrežavanje	67
Razvoj partnerstva	70
Partneri / saradnici / donatori	71
Izdavaštvo	72
Hronološki pregled projekata	74

Dragoljub Mićunović
predsednik
Upravnog odbora

20 godina Centra za demokratiju

U proteklih dvadeset godina, srpsko društvo i država Srbija prolazili su kroz velike bure i lomove, izazivajući političke, ekonomske i kulturne promene, nekad nazivane „reformama“, a nekad „obnovama“, uvek najavljivane sa velikim nadanjima i ispraćane uz velika razočarenja i sumorni zaključak da je sve ipak ostajalo isto.

Ali, možda možemo da pokušamo da to sagledamo i sa druge strane. Sa neskrivenim ponosom i zadovoljstvom možemo da konstatujemo da se osnivači Centra za demokratiju nisu promenili, ostali su jednako privrženi demokratskim vrednostima i lepom snu o pravednom, slobodnom, humanom, obrazovanom, kulturnom, moralnom i solidarnom društvu.

Kada je pre dvadeset godina postalo jasno da se političke promene, kao preduslov za društveni napredak, neće brzo dogoditi, zbog ratnog okruženja, međunarodne izolacije i sankcija, kada opozicione političke partije nisu uspevale same da pokrenu sav demokratski potencijal društva, tada su nevladine organizacije počele da stvaraju mreže civilnog društva i okupljaju angažovane građane koji nisu pristajali da budu samo voajeri društvenih zbivanja, već su odlučili da aktivno učestvuju u društvenom životu.

Grupa takvih ljudi okupila se pre dvadeset godina da osnuje Centar za demokratiju, da pokrene društvene debate o gorućim pitanjima društva, da angažuje javnost u rasvetljavanju najtežih nepravdi nanetih pojedincima i grupama ljudi, da alarmira kršenje ljudskih prava i gušenje sloboda, da organizuje humanitarne akcije, da podstakne mirovne procese i sporazumevanje, da demonstrira tolerantni dijalog, da se suprotstavi širenju mržnje i diskriminacije, da brani dostojanstvo čoveka.

Jedni su dolazili iz političkih partija, sa željom da se društveno više angažuju nego što to uski partijski interes nudi, drugi su dolazili sa univerziteta, iz naučne i kulturne sfere. Zajednički motiv osnivača Centra za demokratiju bio je da se podstakne samoodbrana društva od autoritarne države i nedemokratske politike vlade.

U toku dve decenije svog postojanja Centar za demokratiju se programski širio baveći se ključnim pitanjima, od humanitarnih akcija, pravnog statusa izbeglica, slobode medija, odnosa crkve i države, do prava nacionalnih manjina, prava na dostojanstven rad, na rodnu ravnopravnost, podržavajući borbu protiv diskriminacije osoba sa posebnim potrebama, za zaštitu starih osoba i nezbrinute dece.

Polazeći od uverenja da je obrazovanje jedan od najvažnijih temelja na kome se može graditi uspješnije, pravednije i kulturnije društvo, Centar za demokratiju je veliki deo svojih aktivnosti usmerio na edukaciju. Preko hiljadu studenata pohađalo je *Politeju*, našu školu za političko obrazovanje, nekoliko stotina omladinskih aktivista i partijskih funkcionera pohađalo je našu školu *Perikles*; nekoliko stotina odbornika lokalnih skupština prošlo je našu obuku za vršenje lokalne vlasti; kroz brojne tečajeve za samozapošljavanje, za udruživanje i pokretanje privrednih aktivnosti prošao je značajan broj korisnika. Ovim aktivnostima Centar za demokratiju je edukovao građane za njihove buduće političke društvene i privredne aktivnosti.

Posebnu pažnju posvetili smo razvoju demokratske kritičke javnosti. Pokrenuli smo časopis *Dijalog*, koji je okupio mnoge vrhunske intelektualce i pokrenuo neka ključna pitanja srpskog društva. Nažalost nije mogao dugo da izlazi usled nedostataka finansijskih sredstava. Drugi veliki projekat bilo je prevodenje i štampanje *Svetske enciklopedije mira*, koja je bila projekat Ujedinjenih nacija u kojem je učestvovalo 400 autora iz celog sveta. Pored organizovanja brojnih domaćih i internacionalnih konferencija o aktuelnim problemima sa kojima se naše društvo suočavalo, Centar za demokratiju je u zajednici sa fondacijom Fridrih Ebert pokrenuo projekat *Demokratski politički forum*, debate u formi okruglog stola, na kojima je za nekoliko godina, u 70 debata, učestvovalo nekoliko stotina, najistaknutijih intelektu-

alaca i eksperata. Ove debate su redovno emitovane na televiziji B92, doprinoseći javnim raspravama o aktuelnim pitanjima.

O delatnosti Centra za demokratiju svedoče brojne publikacije koje izveštavaju o rezultatima izvršenih projekata. Svi ovi rezultati ostvareni su požrtvovanim radom mnogih bivših i sadašnjih saradnika, uz značajnu donatorsku pomoć, kako naših, tako i stranih donatora. Tokom dve decenije svog rada ostvarili smo značajnu saradnju sa mnogim drugim renomiranim nevladinim organizacijama u našoj zemlji i u inostranstvu, što nam je stvorilo zavidnu reputaciju u organizacijama civilnog društva.

Sa puno osnova možemo da očekujemo da će se Centar za demokratiju i u narednim decenijama dalje razvijati, na ponos njegovim osnivačima i civilnom društvu Srbije.

Nataša Vučković
generalni sekretar

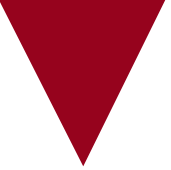
Vizija za budućnost

Obeležavanje dvadeset godina rada jedne nevladine organizacije u Srbiji je dobra prilika za slavlje, posebno ako se ima u vidu da u istoriji našeg društva nije veliki broj građanskih udruženja i fondacija uspeo da opstane u tako dugom periodu. Ujedno, to je i prilika da se podsetimo kako smo počeli i šta smo sve naučili na razvojnom putu naše Fondacije. Listajući arhive i gledajući stare fotografije, kroz priče i komentare oživljavamo sećanja na saradnju s mnogim ljudima, od kojih neki nažalost više nisu sa nama, a dali su veliki doprinos utemeljenju i jačanju Fondacije, počev od Desimira Tošića, Sulejmana Hrnjice, Sime Ćirkovića, Đurđice Petrović i drugih osnivača i saradnika. Pored potrebe da, osvrnuvši se unazad, ponovo procenimo domete našeg rada u proteklih dvadeset godina, obeležavanje jubileja vidimo i kao priliku da u ovoj godini postavimo osnove za dalji razvoj Fondacije.

Strateški plan razvoja (2007) postavio je pred nas zadatak da više profilišemo naše programe, da razvijamo novu programsku celinu - zaštitu i promociju ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, da unapredimo odnose sa javnošću i efikasnije razvijamo partnerstva sa drugim nevladinim organizacijama. Najveći deo tog plana je ostvaren: naši programi se jasno fokusiraju na proces integracije Srbije u EU, unapređenje demokratskog dijaloga i procedura, a u oblasti zaštite ekonomskih i socijalnih prava, naročito radnih prava, postigli smo visok stepen specijalizacije po kojoj se Fondacija danas jasno prepoznaje. Po prisutnosti u medijima, brzom prihvatanju društvenih mreža kao potencijala za efikasno komuniciranje naših poruka, po javnim kampanjama koje smo vodili, između ostalog, protiv rada na crno, za zaštitu zdravlja i bezbednosti na radu, za afirmaciju aktivnog starenja i međugeneracijskog dijaloga, Fondacija je ostvarila visok stepen profesionalizacije u odnosima s javnošću i veću vidljivost svog rada.

Ove godine smo odlučili da pripremimo novi strateški plan razvoja za naredne tri godine u nameri da sagledamo promene u okruženju u kojem delujemo, a koje obuhvataju i drugačiji politički ambijent, razarajuće efekte ogromne nezaposlenosti i ekonomske krize na društvo, započet proces pristupnih pregovora sa EU, ali i sve složenije uslove za rad organizacija civilnog društva.

Inkluzivan kao i ranije, proces strateškog planiranja uključio je osnivače, zaposlene, spoljne saradnike i prijatelje Fondacije. Potvrdivši ciljeve zbog kojih je Fondacija i osnovana,

prilagodili smo našu misiju promenjenim političkim, ekonomskim i društvenim okolnostima. Imajući u vidu sadašnju političku praksu, osujećivanje nezavisnosti institucija i procedura, ugrožavanje nezavisnosti medija, kao i duboku društvenu apatiju i sumnju u opravdanost i svrshodnost svakog društvenog angažmana, namera nam je da u centar delovanja Fondacije još direktnije postavimo borbu za demokratske procedure, ljudska prava, za efikasne, odgovorne i transparentne institucije, uz podsticanje građana na aktivno delovanje i javni dijalog.

U narednom periodu naše aktivnosti biće grupisane oko tri glavne programske celine. Prvo, našu centralnu stratešku platformu čini javni dijalog o reformama i praćenje efekata reformi u Srbiji. Druga programska celina odnosi se na reforme institucija u procesu pridruživanja EU gde učešće Centra u Konventu OCD za praćenje pristupnih pregovora vidimo kao okosnicu, uz nastavak promocije evropskih vrednosti i politika u lokalnim samoupravama i zajednicama. Treća programska celina, dostojanstven rad, obuhvatiće i zaštitu ekonomskih i socijalnih, radnih prava, stvaranje bolje poslovne klime i unapređenje kulture rada u Srbiji, kao faktora koji treba da doprinesu većem zapošljavanju i osetnijem ekonomskom i društvenom razvoju.

Strateškim planom, kao akcione prioritete, utvrdili smo potrebu da dalje jačamo stručnost na nivou organizacije uz formiranje istraživačko-programске jedinice, sa namerom da osnivače još više uključimo u redovne aktivnosti Fondacije, kao i mlade stručnjake. Sve veća konkurencija i re-

dukcija stranih izvora finansiranja, uz slab razvoj domaćih fondova, nameće potrebu stalnog jačanja organizacije, unapređenja podele rada i upravljanja, kao i kreiranje sinergije sa drugim institucijama i organizacijama. Učešće Fondacije u projektnim mrežama na evropskom i regionalnom nivou vidimo kao važan uslov za razmenu iskustva i veću projektnu raznolikost. Mreže i partnerstva koja smo izgradili u prethodnom periodu učvrstićemo zajedničkim projektima uz razvoj pojedinih usluga. Nastojaćemo da proširimo izvore finansiranja Fondacije i da dalje unapredimo odnose sa javnošću.

Postavili smo razumljive i jasne indikatore za merenje ostvarenog na svim ovim poljima, a koji će verujemo, biti razmatrani prilikom proslave narednog jubileja Fondacije. Ovom prilikom želimo da se zahvalimo svim institucijama i organizacijama koje su sa nama saradivale u prethodnom periodu, među kojima posebno ističemo Zaštitnika građana, Agenciju za borbu protiv korupcije, naše partnere u mreži Crno na belo i druge projektne partnere širom Srbije, Upravu za bezbednost i zdravlje na radu, Inspektorat za rad, Fondaciju Fridrih Ebert... Posebno se zahvaljujemo svim pojedincima, osnivačima i prijateljima, učesnicima naših debata u Demokratskom političkom forumu, čije je stručno zalaganje pomoglo da ostvarimo postavljene ciljeve. Takođe, zahvaljujemo se našim donatorima, Američkoj agenciji za međunarodni razvoj i Institutu za održive zajednice, Evropskoj komisiji, Međunarodnom centru Olof Palme, Fondaciji za otvoreno društvo, Solidar Suisse, kao i svima drugima koji su nam pružali podršku.

Kako smo počeli

1994. godine Centar je osnovan sa namerom da se razvija i izgrađuje kao moderna evropska nevladina organizacija

Osnivačka skupština

Fondacija Centar za demokratiju počela je sa radom na osnivačkoj skupštini održanoj u Beogradu, u hotelu „Metropol“ kao Fond Demokratski centar, maja 1994. godine. Na osnivačkoj skupštini učestvovalo je 28 osnivača koji su potpisali Odluku o osnivanju Fonda. Za predsednika Fonda izabran je Dragoljub Mićunović, za potpredsednike Desimir Tošić i Momčilo Grubač, a za generalnog sekretara Nataša Vučković. Među članovima Upravnog odbora bili su Svetlana Knjazev, Ana Pešikan, Borka Božović, Slobodan Vučković, Vida Ognjenović, Leila Ruždić...

Podsticajne ideje osnivača i prve aktivnosti okupile su oko Fonda veliki broj prijatelja i saradnika već u prvim mesecima posle osnivanja. Statutom je omogućeno da u redove osnivača, primimo suosnivače. Njihov broj se povećavao na svakoj našoj Skupštini osnivača – suosnivači su ubrzo postali prof. dr Ivan Štajnberger, akademik Sima Ćirković, prof. dr Vlastimir Matejić, dr Ksenija Petovar, prof. dr Sulejman Hrnjica, prof. dr Sreten Vujović, prof. dr Dejan Janča, prof. dr Miroljub Radojković, prof. dr Milan Podunavac, dr Gabrijela Kragujević, Želimir Žilnik... U poređenju sa današnjim naši prvi projekti nisu bili veliki, ali to nije umanjilo njihov značaj jer su teme koje smo pokretali bile ključne i aktuelne u tom vremenu. Društvo je bilo razoreno ratovima i jezikom mržnje, ekonomija u rasulu zbog sankcija i ogromne inflacije, a građanstvo razočarano neuspesima opozicije i podelama unutar nje. Nastojali smo da na našim skupovima i raspravama podstičemo preko potrebnu kritičku i kreativnu energiju, da pružamo otpor kršenju ljudskih prava, da formulišemo predloge za izlaz iz krize i da se borimo za evropske demokratske standarde u Srbiji.

Početna zamisao da formiramo ogranke Fonda u drugim gradovima u Srbiji bila je odgovor na interes građana u Novom Sadu, Zrenjaninu i Nišu da naše aktivnosti prenesu i u svoje sredine. Usmereni na saradnju sa drugim, tad malobrojnimi sličnim organizacijama, razmenjivali smo početna iskustva sa Centrom za razvoj neprofitnog sektora, Centrom za antiratnu akciju, Evropskim pokretom u Srbiji, Otvorenim univerzitetom iz Subotice.

Znali smo da je za naš rad, u uslovima kontrolisanih medija, odlučujuće da imamo svoje „novine“. Odmah po osnivanju počeli smo štampamo bilten o radu „Novosti“, a pripremali redakciju ozbiljno zamišljenog časopisa *Dijalog*. Prvu redakciju su činili Dragoljub Mićunović, Ivana Stefanović, Mile Bavrlić, Aleksandar Molnar, Ana Pešikan, Velimir Ćurguz Kazimir, Marin Krešić... Pilot broj *Dijaloga* objavljen je već oktobra 1995. godine, prodavao se u knjižarama „Plato“, „Bata“ i u galerijama „Haos“ i „Redakcija za popravku grada“. Prva promocija održana je 22. novembra 1995. u Ateljeu 212. Na njoj su odlomke iz tekstova govorili glumci pok. Ljuba Tadić i Tamara Vučković.

Prvi projekti i naučene lekcije

Borba za demokratski dijalog, mir i prevazilaženje izolacije

Kroz prve projekte jasno se vide prioriteti: borba za mir, suprotstavljanje nacionalizmu, okupljanje demokratski orijentisanih ljudi, prevazilaženje pogubnih efekata izolacije i sankcija, zaštita ljudskih prava i najugroženijih, razvoj kulture i stvaranje nezavisnih medija kao uslova za demokratski dijalog u društvu.

Kultura kao samoodbrana društva i ličnosti | 1995

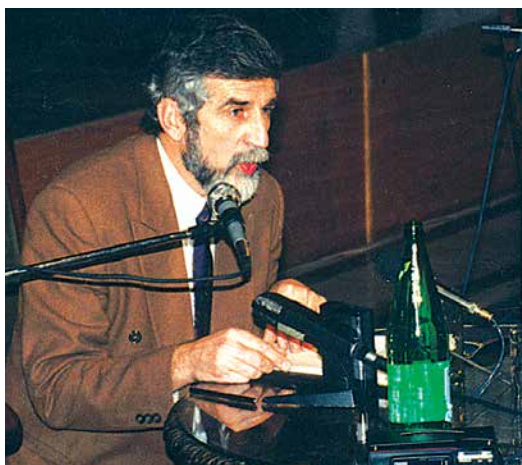
Jedan od prvih projekata Centra, ova javna rasprava otvorena je na dan kad je tadašnje Ministarstvo kulture Republike Srbije proglašavalo godinu kulture u Srbiji.

Polazeći od potrebe za razvojem političke i demokratske kulture, kao jednog od svojih ciljeva, Centar za demokratiju želeo je da ovom javnom tribinom podstakne razmišljanja o kulturi i njenom položaju u našem društvu, kako bi se kroz zaključke i rezultate ove rasprave iskristalisali putevi i načini za razvoj demokratske kulture. Govorilo se o demokratskom idealu kulture juče i danas (prof.dr Sima Ćirković), slabostima nasleđene političke kulture i mogućnostima preobražaja (prof.dr Zagorka Golubović), jeziku u društvenoj krizi (dr Ranko Bugarski), ožvljenim političkim mitovima u Srbiji (dr Ivan Čolović), gradskoj kulturi u Srbiji (prof.dr Sreten Vujović), poslovnoj kulturi (dr Ljubiša Rajić), muzici između kiča i zloupotrebe (Ivana Stefanović), mogućnostima razvoja alternativnog u kulturi (Dubravka Knežević), kulturnoj politici (prof. dr Milena Šešić Dragičević), o rasapu kriterijuma u likovnoj umetnosti (Mileta Prodanović), kulturi u medijima (Velimir Ćurguz Kazimir), nacionalnom i internacionalnom u kulturi (Biserka Rajčić).

Ovim temama, pitanju kulturnog razvoja, kulturne politike, slobodi stvaralaštva, Centar se vraćao često u godinama koje su sledile, između ostalog i kroz Demokratski politički forum. Kulturna prava Centar je uvrstio i u svoju misiju u strateškom planu razvoja organizacije 2006. godine.

Akad. Sima Ćirković, osnivač Centra

Prof. dr Sreten Vujović, osnivač Centra

„Ovom raspravom smo se suprotstavili zvaničnoj kulturnoj politici, ukazali smo na realne probleme u kulturi, okupili smo istinski zabrinute ljude za stanje u našoj kulturi u vremenu rasapa kulturnih vrednosti, poplave turbo-folka i primitivne komercijalizacije kulture.“

Ivana Stefanović,
osnivačica Centra i učesnik
rasprave

Desimir Tošić

Prof. dr Momčilo Grubač

Adv. Slobodan Vučković

Centar u odbrani pojedinačnih prava: Krivični slučaj generala Vlade Trifunovića | 1995

Sudbina Generala Vlade Trifunovića provocirala je mnoge pojedince i organizacije da ustanu u njegovu odbranu i da našoj javnosti prikažu istinu o ovom slučaju, drugačiju od one koju je prezentirao režim.

Rasprava o krivičnom slučaju generala Vlade Trifunovića i drugih oficira Varaždinskog korpusa, održana u maju 1995. godine, otpočela je ilustracijom krivičnog postupka vođenog pred Vojnim sudom u Beogradu koji je u javnosti doživljen kao jedan od brojnih montiranih procesa u vojnom pravosuđu.

Uvodničari - Vladan Vasilijević, Momčilo Grubač i Slobodan Vučković izneli su glavne navode optužnice, presude i odbrane oficira optuženih za izvršenje krivičnog dela, podrivanja vojne i odbrambene moći države. Učesnici rasprave su se saglasili da se radi o političkom suđenju kojim se želeo postići određeni politički cilj, te da se radi o drastičnoj povredi načela zakonitosti. Posebna pažnja u raspravi posvećena je vojnom pravosuđu uopšte i pravilima postupka pred vojnim sudovima, pri čemu je ukazano na potrebu reforme pravosuđa u kome bi vojni sudovi bili sastavni deo jednog pravosudnog sistema.

Godinu dana nakon održane rasprave, general Vlada Trifunović je pomilovan i pušten na slobodu.

Adv. Ivan Janković, adv. Branislav Tapušević, adv. Đorđe Đurišić i Milivoj Despot

Prof. Danijel Cvijetičanin, Ambasador Schrombogens, dr Milan Kovačević i prof. dr Ljubomir Madžar

Šta posle sankcija? - Povratak Jugoslavije u evropske integracione tokove i na tržište Evropske unije | 1995

Samo jedan dan nakon što je Savet bezbednosti usvojio Rezoluciju 1022 kojom je u celini suspendovao sankcije prema SRJ, u Centru za demokratiju održan je okrugli sto na kojem su učestvovali jugoslovenski ekonomski stručnjaci, novinari i predstavnici inostranih ambasada. Cilj okruglog stola bio je da se podstakne realistično sagledavanje objektivnih okolnosti i zahteva s kojima će Jugoslavija biti suočena nakon ukidanja sankcija i ukaže na mere koje treba preduzeti radi njene reintegracije u međunarodnu zajednicu.

Novak Pribičević i adv. Radoje Prica

Dr Dragoslav Avramović i prof. dr Dragoljub Mićunović

Konferencija za štampu u Centru za demokratiju: Dr Allan H. Kassof, Dragoljub Mićunović, Sonja Liht i Stefano Bianchini

Demokratski procesi i etnički odnosi

Međunarodni okrugli sto | 1995

Međunarodni okrugli sto je, posle više godina od početka raspada bivše Jugoslavije, bio prvi ovakav susret i prilika za otvoren razgovor o aktuelnom stanju međunacionalnih odnosa u SRJ Jugoslaviji. U otvorenom dijalogu našli su se predstavnici parlamentarnih političkih stranaka iz vlasti i opozicije, predstavnici političkih partija nacionalnih manjina, nezavisni intelektualci, eksperti i predstavnici međunarodnih organizacija OUN, OEBS, Evropskog parlamenta, Saveta Evrope, među kojima dr Tibor Varadi, Akademik Vojislav Stanovčić, dr Vesna Pešić, prof. dr Dragoljub Popović, prof dr Radoslav Stojanović, Veton Suroi, Rasim Ljajić, Goran Perčević, dr Ljubiša Mitrović, Dr Paul Shoup, Dr Robert Heyden, Geert Ahrens, Dr Allan H. Kassof, Šandor Pal, Akademik Miloš Maccura, Fehmi Agani, Ambasador Harry Barnes, Laszlo Vegel, Ambasador Ilija Đukić, Renzo Imbeni, dr Ranko Petković, Akademik Ljubiša Rakić, Willy Wiemer, i organizatori Dragoljub Mićunović, Desimir Tošić, Slobodan Vučković, Sonja Liht, Allan H. Kassof.

Razgovaralo se o uslovima, principima i mehanizmima za zaustavljanje rata u bivšoj Jugoslaviji, institucionalizaciji političkog pluralizma i preprekama, stanju međuetničkih odnosa, etničkim sukobima i zaštiti manjina, srpsko-albanskim odnosima na Kosovu, pogledima na srpski nacionalni program, uticaju međunarodne zajednice na demokratske procese i etničke odnose i integraciji Srbije u EU.

Okrugli sto su organizovali Project on Ethnic Relations (SAD), Soros Fond Jugoslavija, International Network Europe and the Balkans (Italija) i Centar za demokratiju kao izvršni organizator.

Segmenti iz rasprave objavljeni su u časopisu *Dijalog*.

Ambasador Harry Barnes, Laszlo Vegel, prof. dr Tibor Varadi, adv. Slobodan Vučković, Veton Suroi i Fehmi Agani

„Poseban značaj konferencije je što su se, posle više godina, u javnosti sreli predstavnici kosovskih Albanaca i vladajućih i opozicionih partija iz Srbije. Pokazali smo da je moguće razgovarati, mi Srbi, tad vladajući socijalisti i mi iz opozicije, sa kosovskim Albancima – Aganijem, Suroiem...”,

naglašava Dragoljub Mićunović.

Izbeglice i šta sa nama - Mogućnosti i perspektive integracije izbeglica u Srbiji | 1996

Predstavljanje Inicijalnog programa integracije izbeglica istovremeno treba shvatiti i kao pritisak na državu da sačini adekvatan program za izbeglice uzimajući u obzir realistično predviđanje da će veliki broj njih ostati u Srbiji”,

rekla je dr Marina Blagojević,
jedna od autorki Programa

Pitanje izbeglica iz Hrvatske i Bosne i njihova budućnost, postavljalo se kao dilema između povratka i integracije. Centar za demokratiju je, polazeći od realne slike izbeglištva u Srbiji i neuspešnom i dugom procesu repatrijacije, organizovao okrugli sto u nameri da podstakne javnu raspravu o mogućnostima integracije i da, zajedno sa drugim institucijama i, pre svega, Vladom Srbije, doprinese stvaranju programa za integraciju izbeglica.

Rasprava na okruglom stolu obuhvatila je niz aspekata integracije i mogućih programa u različitim oblastima: pravnoj, ekonomskoj, socijalnoj, psihološkoj, urbanističkoj i medijskoj.

U junu 1996. Centar je predstavio javnosti *Inicijalni program integracije izbeglica u Srbiji*.

Desimir Tošić, dr Marina Blagojević, Leila Ruždić i Dragoljub Mićunović

Pravni položaj izbeglica i proces integracije

Međunarodni okrugli sto | 1997

Zamišljen kao logičan nastavak okruglog stola o integraciji izbeglica u Srbiji, neposredno prouzrokovan donošenjem i stupanjem na snagu novog Zakona o državljanstvu SRJ, ovaj međunarodni skup imao je za cilj da inicira regulisanje pravnog položaja izbeglica: njihovog državljanstva, izbegličkog statusa, imovinskih i radnih prava, kao i da se ponovo u našoj javnosti progovori o neophodnosti donošenja opšteg programa integracije.

Usvojen je Završni dokument *Preporuke za regulisanje pravnog položaja izbeglica u procesu integracije i repatrijacije* koji je upućen međunarodnim organizacijama, državnim organima, domaćim nevladinim organizacijama i medijima.

Uloga elektronskih medija u razvoju demokratije u istočnoj Evropi | 1997

Nezavisnost medija bila je ključan uslov za demokratizaciju u Srbiji. Razvoj elektronskih medija tih godina nametao je zahtev za drugačije pravno regulisanje ove oblasti. Na dvodnevnom skupu održanom novembra 1997. godine učestvovali su novinari i media analitičari iz SR Jugoslavije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, zemalja Istočne i Zapadne Evrope, SAD i Kanade. Razmatrani su različiti aspekti stanja i uloge medija u istočno-evropskim zemljama, s tim što je najveća pažnja posvećena radiju i televiziji kao medijima sa najvećim uticajem na formiranje javnog mnjenja.

Konferenciju su podržali Savet Evrope, UNESCO i Fond za otvoreno društvo.

Crkva, država i civilno društvo

Međunarodna konferencija | 1998

Međunarodna konferencija je održana juna 1998. godine u Beogradu okupivši filozofe, politikologe, političare, predstavnike crkve i verskih zajednica iz jugoistočne Evrope, Evropske unije i SAD. Uloga crkve u društvu, odnos konfesionalnog i nacionalnog homogenizovanja, pitanja religijskih sloboda i konfesionalnog pluralizma, odnos crkve prema privatnoj i javnoj sferi života, uloga crkve u obrazovanju, međuveraska i nacionalna tolerancija – predstavljaju glavna pitanja o kojima se vodila dvodnevna stručna rasprava.

Podstaknuti aktuelnim stanjem odnosa između države, crkve i civilnog društva, čestim nerazumevanjem različitosti uloga koje imaju, osnivači Centra su inicirali ovaj projekat sa namerom da o ovim pitanjima pokrenu raspravu oslobođenu svakog pragmatično-političkog sadržaja, raspravu koja bi bila usmerena ka traženju strateških rešenja za demokratizaciju i humanizaciju odnosa među grupama i pojedincima.

Dragoljub Mićunović i Desimir Tošić

Ana Pešikan i Radovan Bigović

Najuspešniji projekti od 1994. do 2004. godine

Razvoj civilnog društva i politička edukacija
kao doprinos demokratskoj promeni 2000

Kroz Forum nevladinih organizacija, škole Politeja i Perikles, Exit kampanju, zalaganje za veće uključivanje žena u politiku i društveno delovanje Centar je doprineo demokratskim promenama 2000. godine... Posle 2000. reforma institucija, pre svega parlamenta i pravosuđa, postaje novi zadatak.

Forum jugoslovenskih nevladinih organizacija | 1998 | 1999 | 2001 |

Centar za demokratiju i Centar za razvoj neprofitnog sektora su 1998. započeli ovaj višegodišnji program u okviru kojeg su održane tri godišnje konferencije nevladinih organizacija, veliki broj seminara i specijalizovanih treninga, okruglih stolova i međunarodnih konferencija. Forum je bio fleksibilna, funkcionalna mreža nevladinih organizacija u Srbiji i Crnoj Gori, mesto javne debate, okvir za razgovor i dogovor oko unapređenja neprofitnog sektora i razvoja nevladinih organizacija. Programima Foruma je bilo obuhvaćeno više od 1000 nevladinih organizacija.

Prvi Forum je održan od 11. do 13. juna 1998. godine u Beogradu. *Drugi Forum* jugoslovenskih nevladinih organizacija održan je u Subotici, od 29.-31. oktobra 1999. godine.

Učesnici Foruma: Žarko Paunović, Biljana Kovačević Vučo i Dejan Šahović

Jelena Šantić na Prvom forumu

Panel rasprava na Drugom forumu

Dragoljub Mićunović, Žarko Paunović i Nataša Vučković

Otvaranje izložbe NVO na Drugom Forumu:
Sonja Liht, Boško Kovačević, Dušan Torbica i Nataša Vučković

Učesnici Drugog Forumu:
Dragoljub Mićunović i Goran Pitić

Sonja Liht, Sanja Nikolin, Miljenko Dereta...

Treći Forum, u junu 2001. imao je za cilj da odgovori na izazove sa kojima se suočava nevladin sektor u Jugoslaviji nakon demokratskih promena. Nevladin sektor bio je u mnogome posvećen ostvarenju demokratskih promena u našoj zemlji, a tokom 2000. godine je kroz proizvodne kampanje nevladinih organizacija u ogromnoj meri doprineo da se ostvari izborna pobjeda i mirnim putem smeni autoritarni režim. Ulažući velike napore u ostvarenje tog cilja, nevladin sektor se i sam razvio i postao značajan faktor demokratizacije i reformi u našem društvu.

Nakon političkih promena nevladine organizacije deluju u sasvim drugačijem okruženju, a promenili su se i programski prioriteti i metodologija rada u sektoru. Delovanje nevladinih organizacija u periodu tranzicije zahteva često saradnju sa javnim sektorom, ali i kritični odnos prema vlasti.

Tinde Kovač, Milan Nikolić, Ljiljana Lučić, Aleksandar Popov...

„Mislim da je nastup nevladinih organizacija i uopšte tog načina razmišljanja bio presudan u 2000. godini. Mislim da iz analize te situacije možemo da izvučemo neke pouke za budućnost. presudno je bilo uključivanje novih tema, tema koje su bile negde između onoga što se klasično smatra vlast i opozicija, tema svakodnevnog normalnog života. Mislim da je otvaranje tog novog tematskog horizonta zapravo motivisalo mnogo veći broj ljudi da se uključi u promene nego što je to bio slučaj kada se politička borba vodila na relaciji vlast – opozicija. Kada se tema proširila, pre svega na pitanja ekonomije svakodnevnog života, na pitanja budućnosti dece, na pitanja prava koja nisu samo partijska i politička prava, mislim da je to otvorilo politički prostor za mnoge ljude koji su shvatili da se i o njima tu radi. ...“

(iz govora Zorana Đinđića na otvaranju Trećeg foruma)

Škola za civilno društvo POLITEIA | 1998 -2005 |

 POLITEIA
ŠKOLA ZA POLITIKU I CIVILNO DRUŠTVO

Potreba obrazovanja za demokratiju stalno je zaokupljala pažnju osnivača. Ideja o *Politeji* je nastala početkom 1997. godine u vreme velikog građanskog i studentskog protesta. Buđenje nove studentske energije navelo je Centar da dugoročnije doprinese razvoju demokratskih potencijala mlade generacije koja treba da bude budući nosilac demokratskih promena i društvenih reformi.

Centar je mladim ljudima ponudio mogućnost sticanja novih znanja i veština koje nisu mogli da steknu u redovnom srednjem i univerzitetskom obrazovanju.

Politeja vremenom postaje pravi brend Centra: odličan kurikulum, javni konkurs, veliki broj prijavljenih kandidata, kreativno i podsticajno okruženje, interaktivno učenje, posvećenost predavača, moderatora i volontera učinili su da ova Škola polaznicima ostane u sećanju kao jedan od važnih podsticaja za dalje učenje i razvoj. Preko 1500 studenata, aktivista, mladih političara učestvovalo je na Politeji u periodu 1998-2009. Politeju su podržavali Evropska unija, USAID/OTI, Fondacija za otvoreno društvo, Friedrich Ebert Fondacija, Konrad Adenauer Fondacija, američka Nacionalna fondacija za demokratiju (NED), Internacionalni centar »Olof Palme«...

Polaznici prvog kursa, Palić 1998.

„Politeja je doprinela većoj otvorenosti i tolerantnosti polaznika, boljem razumevanju demokratskih procedura, uspeła je da ih podstakne da se priključe udruženjima ili osnuju svoje organizacije, kao i da razviju najrazličitije oblike mreža i koalicija. Posebnu vrednost Politeje čine čvrste veze među polaznicima koje se neguju i dugo nakon završetka kursa. Mnogi »politejci« danas su istaknuti pojedinci u politici, civilnom sektoru, medijima, biznisu...”

Nataša Vučković,
autorka projekta

Škola za društveno i političko liderstvo PERIKLES | 2003 - 2005 |

Komplementarna s *Politejom*, Škola Perikles postavlja i razvija osnovne principe i vrednosti inovativnog liderstva kod mladih. U koncipiranju programa pošlo se od činjenice da operativna znanja ne čine lidere i da je za njihov razvoj, umesto da isključivo unapređuju praktične veštine, mnogo važnije da steknu znanje o aktuelnim tendencijama u današnjem svetu, vrednosnom sistemu demokratskih društava, procesu uključenja u EU i teškom procesu tranzicije.

Perikles je bio program namenjen mladim funkcionerima, budućim liderima političkih stranaka, nevladinih organizacija i sindikata.

U periodu od 2003. do 2005. organizovano je 6 kurseva koje je pohađalo 180 mladih aktivista, članova svih stranaka demokratske orijentacije, različitih nevladinih organizacija i sindikata, ali i najrazličitijih struka i profesionalnih orijentacija iz gotovo svih krajeva zemlje. Polaznicima je *Perikles* pružio znanja o izgradnji koalicija, vrednosti timskog rada, veštini gradnje kompromisa kao strategije demokratskog odlučivanja. Već tada su predavači, gosti i moderatori Škole sa polaznicima raspravljali o greškama u privatizaciji, ekonomskom liberalizmu i socijalnoj pravdi, tabloidizaciji medija, korupciji u pravosuđu...

Na radionici

Prof. dr Boris Begović,
 jedan od predavača na *Periklesu*

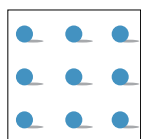
Polaznici s diplomama *Periklesa*

Gordana Čomić i Ksenija Milivojević sa studentima na praksi

Studenti u razgovoru sa predsednikom Skupštine SRJ, Dragoljubom Mićunovićem

Studentska
Parlamenta
Praksa

Studentska parlamentarna praksa | 2003 - 2005 |

Podstaknut demokratskim promenama 2000. godine i potrebom da doprinese razvoju demokratskih institucija, Centar je svoju pažnju u godinama koje slede nakon velike demokratske promene posvetio parlamentu i potrebi unapređenja ljudskih resursa u skupštinskoj administraciji. Program je bio namenjen studentima, diplomcima i postdiplomcima Pravnog fakulteta, Fakulteta političkih nauka i Ekonomskog fakulteta koji žele da nauče kako funkcionišu parlamenti u našoj zemlji.

Svaki student, u svojstvu volontera, provodio je na praksi ukupno četiri radne nedelje.

Kampanjom oglašavanja ovog programa u javnosti *Biti parlamentaran* Centar je 2002. dobila „priznanje udruženja” Jugoslovenski profesionalci u odnosima sa javnošću u kategoriji Javni programi.

Maja Dželatović, PR koordinator Centra na dodeli priznanja

Evropska politika rodne ravnopravnosti

Program za podršku

rodnoj ravnopravnosti u Srbiji | 2004 - 2008 |

Posvećen ženama političarkama, program je bio prilika da učesnice steknu znanje o politici, standardima i pravnim rešenjima u Evropskoj uniji u oblastima koje su od posebnog interesa za žene u politici – socijalna zaštita, zaštita porodice, rodna ravnopravnost, promocija žena u politici. Izlazak iz uobičajenih „ženskih” tema u politici podstaknut je razgovorima o pitanjima bezbednosti, spoljne politike, energetske politike i drugim oblastima u kojima se žene tradicionalno nisu dovoljno videle.

Pred izbore u maju 2008 godine, Centar je, na osnovu rezultata prethodnog projekta, organizovao i poseban projekat *Žene političarke u medijima*. Kroz treninge organizovane u Nišu i Kragujevcu na kojima su učestvovali predstavnici lokalnih medija, istaknuta je potreba da mediji doprinesu stvaranju pozitivne slike o ženama u politici, da njihove aktivnosti prikazuju na ozbiljan i profesionalan način, ne isključivo iz perspektive rodni uloga i tema koje se tradicionalno smatraju „ženskim” temama u društvu i politici, ali i da se unapredi svest o tome koliko su rodna i „ženska” pitanja važna za zajednicu u celini.

Polaznice seminara u Narodnoj skupštini Republike Srbije

Trening o medijaciji

Michelle Rivet, adv. Slobodan Vučković i prof. dr Vojin Dimitrijević

Program podrške nezavisnom i nepristrasnom sudstvu u Srbiji i Crnoj Gori | 1997-2004 |

Program podrške nezavisnom i nepristrasnom sudstvu u Srbiji i Crnoj Gori nastao je 1997. godine kao rezultat namere Centra za demokratiju da se, pored do tada dominantnih aktivnosti za razvoj civilnog društva, posveti razvoju institucija i programima koji treba da pripreme reforme u onim institucijama koje će biti ključne za stvaranje demokratskog uređenja i približavanje naše zemlje evropskim standardima. Prilika za to se ukazala kroz saradnju sa Kanadskom sekcijom Međunarodne komisije pravnika koja okuplja sudije i istaknute pravne teoretičare.

Program je bio zasnovan na strategiji primene stručne razmene znanja i iskustva „sudije – sudijama“. Ovo je bio jedan od prvih programa namenjen usavršavanju sudija u Srbiji. Saradnja sa kanadskim sudijama ostavila je vidan trag kako u oblasti medijacije, praksi u zaštiti ljudskih prava pred sudom, ali pre svega je omogućila sudijama iz Srbije da steknu nove kontakte, razmene iskustvo, i da upoznaju druge sisteme i standarde nezavisnosti sudija i pravosuđa.

FCD i ICJ-Kanada organizovali su *Regionalnu konferenciju Moderno sudstvo u jugoistočnoj Evropi – potrebe, rezultati i perspektive* i objavili zbornik sudijskih radova o efikasnosti sudstva i medijaciji.

Na ovom programu uspostavljena je odlična saradnja sa Vrhovnim sudom Srbije i Vrhovnim sudom Crne Gore, Okružnim sudom u Beogradu, u Zrenjaninu, sa Prvim opštinskim sudom u Beogradu, kao i sa organizacijama Beogradskim centrom za ljudska prava, Pravosudnim centrom za obuku sudija i Društvom sudija Srbije, Društvom sudija Crne Gore i drugim organizacijama i ustanovama.

10

Fond
Centar za
Demokratiju

GODINA
YEARS

Center for
Democracy
Foundation

Za budućnost
For the Future

Najuspešniji projekti 2004-2014.

Centar strateški planira svoj razvoj i delovanje
u okruženju koje se menja

Zalaganje za javni dijalog i razvoj demokratskih potencijala, za integraciju Srbije u EU kroz prihvatanje evropskih vrednosti i standarda čini okosnicu rada Centra. Novina je uvođenje i novog pravca delovanja – zaštita ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava i, naročito, zalaganje za dostojanstven rad u Srbiji.

Osnaživanje lokalnih aktera za proces evropske integracije Srbije

Evropske vrednosti i politike u lokalnoj zajednici | 2006-2012 |

Namenjen odbornicima u opštinskim skupštinama i funkcionerima u lokalnoj samoupravi, ovaj program je od trenutka kad je prvi put, 2006. realizovan u Zlatiborskom okrugu, bio jedan od prioriteta Centra. Projekat je imao za cilj širenje znanja o pridruživanju Evropskoj uniji, o uvođenju evropskih standarda, ali i promovisanje evropskih vrednosti. Osnaživanje lokalnih predstavnika građana boljim razumevanjem reformama koje Srbiju očekuju na evropskom putu imao je za cilj da omogući da odbornici budu ti koji će u lokalnoj zajednici, kompetentno i argumentovano, dalje promovisati evropske vrednosti i preuzimati aktivniju ulogu u kreiranju politike na lokalnom nivou.

U 2008. nastavili smo rad na ovom programu kroz projekat *Implementacija evropskih vrednosti, politika i standarda u lokalnoj zajednici* u Pomoravskom i Rasinskom okrugu. Ovaj deo programa podržala je Delegacija EU u Srbiji i Ministarstvo spoljnih poslova Republike Poljske.

U periodu 2010-2011. godine realizovan je projekat *Primena evropskih vrednosti i standarda u lokalnim zajednicama i regionalni razvoj*, u Niškom i Pirotskom okrugu.

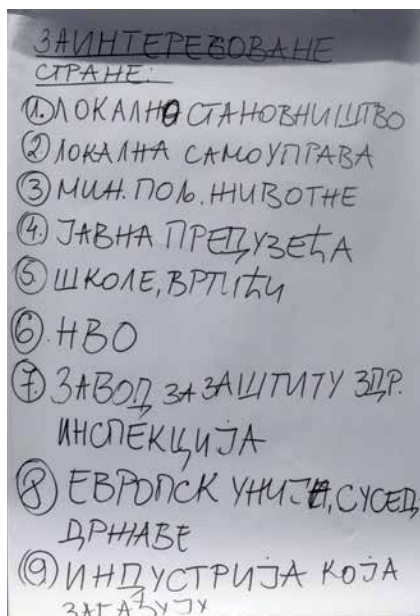
STATISTIKA PROGRAMA

- Program je od 2006. realizovan u Zlatiborskom, Niškom, Pirotskom, Rasinskom, Pomoravskom, Mačvanskom, Kolubarskom okrugu.
- Na programu je ukupno učestvovalo 285 odbornika iz više od 50 opština u Srbiji.
- Objavljeno je više publikacija, *Evropske strategije i politike u lokalnoj zajednici*, *Zbornik radova Evropski standardi u Srbiji...*
- Održano je više konferencija *Zlatiborski region i evropski put razvoja*, javne debate *O evropskoj poljoprivrednoj politici* i *Evropski standardi u zaštiti potrošača*, *Novine u uvođenju evropskih standarda u Srbiji i njihova primena u lokalnim zajednicama*.
- Na programu su kao partneri učestvovali Regionalna privredna komora iz Užica, Udruženje Lingva iz Kraljeva, Ambasadori životne sredine, Asocijacija potrošača Srbije, Agromreža, Centar za regionalni razvoj iz Niša i drugi.

LOKALNE SAMOUPRAVE I PRISTUPNI PREGOVORI ZA ČLANSTVO SRBIJE U EU

Nastavljajući osnaživanje lokalnih aktera, Centar za demokratiju uz podršku Internacionalnog centra Olof Palme u 2014. godini sprovodi projekat *Doprinos lokalnih samouprava predpristupnim pregovorima za članstvo Srbije u EU* koji za cilj ima podizanje kapaciteta lokalnih samouprava za praćenje toka predpristupnih pregovora Srbije sa EU i umrežavanje lokalnih samouprava kako bi artikulisale regionalne interese i efikasno ih izrazile tokom procesa pregovora.

Tokom implementacije projekta učesnici sa područja AP Vojvodine, istočne i centralne Srbije će imati priliku da rade sa ekspertima iz oblasti EU integracija, predstavnicima institucija uključenim u proces pristupanja EU i stručnjacima iz oblasti lokalnog razvoja. Ovaj projekat predstavlja nastavak kontinuiranog rada Centra za demokratiju na planu promocije i edukacije o evropskim standardima i praksi u lokalnim zajednicama.

REGIONALNO PARTNERSTVO ZA RAZVOJ

Projekat *Regionalno partnerstvo za razvoj* proizašao je iz programa Evropske vrednosti i politike u lokalnoj zajednici: proces strateškog planiranja razvoja regiona Užica sproveden je od oktobra 2007 do oktobra 2008, sprovedene su aktivnosti u 10 opština Zlatiborskog okruga, uz učešće različitih socijalnih aktera, a na osnovu posebnog angažmana odbornika, učesnika prethodnog projekta.

Na radionicama je učestvovalo 104 učesnika iz lokalnih samouprava, kompanija, malih i srednjih preduzeća, zdravstvenih ustanova, škola i drugih prosvetnih ustanova, centara za socijalni rad, nevladinih organizacija i medija.

Uz inkluzivan pristup, interaktivnu metodologiju, saradnju sva tri sektora, sastavljen je regionalni plan razvoja *Strategija održivog razvoja regiona Užica*.

Objavljena je publikacija *Novi teorijski i metodološki pristupi u izradi strategije održivog regionalnog razvoja*. Održana je konferencija *Regionalno partnerstvo za razvoj* u Beogradu.

Prepoznata je potreba da se razvoj planira na nivou više opština (okružni, regionalni), a ne isključivo na opštinskom nivou.

Projekat su podržali Fond za otvoreno društvo i Balkanski fond za demokratiju.

Ravnopravnost žena kroz ekonomsko osamostaljivanje i borbu protiv siromaštva i nezaposlenosti

Centar za demokratiju je veliku pažnju posvećivao rodnoj ravnopravnosti, nastojeći da rodnu dimenziju uključi u sve svoje projekte – počev od strukture korisnika programa i učesnika u projektima, preko posebnih tema posvećenih rodnoj ravnopravnosti i borbi protiv diskriminacije. Ipak, naročitu pažnju posvetio je borbi za ekonomsko osamostaljivanje žena kroz stvaranje uslova za veću konkurentnost na tržištu rada, pokretanje vlastitog biznisa, udruživanje... Nekoliko projekata s pravom se izdvajaju u ovoj oblasti.

Povratak žena na tržište rada | 2006-2007 |

Projekat je bio namenjen nezaposlenim ženama od 35 do 55 godina iz Beograda, koje su želele da se vrate na tržište rada, poboljšaju kvalitet svog posla i svoje profesije. Pohađale su opšti biznis trening u okviru petonedeljne obuke, a nakon toga su se opredelile za jedan od tronedeljnih posebnih treninga – Obuku za pružanje socijalnih usluga ili Obuku za agente i brokere u turizmu. Po završetku programa organizovani su sastanci sa poslodavcima iz ove dve oblasti. Program je za svaku grupu od 60 polaznica trajao dva meseca. Organizovano je 3 programa koje je pohađalo 180 polaznica.

Radeći na ovom projektu, sa partnerskom organizacijom „Jednake mogućnosti” Centar je uspostavio široku mrežu saradnika, između ostalih sa Ministarstvom za rad i socijalnu politiku, Savetom za rodnu ravnopravnost, Nacionalnom službom za zapošljavanje, lokalnim samoupravama u Beogradu, opštinskim centrima za socijalni rad i dr.

STATISTIKA PROJEKTA :

- 316 kandidatkinja se prijavilo za učešće
- 180 polaznica je učestvovalo na dvomesečnom programu
- Realizovano je više od 960 sati predavanja i radionica tokom 3 dvomesečna programa
- Posle završetka programa, oko 30% polaznica je našlo posao, 10% je započelo svoj biznis, a grupa polaznica formirala je svoju nevladinu organizaciju „Zajedno, Zajedno”

Žene, zapošljavanje VS siromaštvo

| 2008-2009 |

Uz podršku UNDP kancelarije u Srbiji Centar je realizovao ovaj projekat u periodu 2008 -2009. sa ciljem povećanja kapaciteta za zapošljavanje žena u lokalnim zajednicama. Težište projektnih aktivnosti je bilo na jačanju saradnje između ključnih aktera u planiranju, kreiranju politika i implementaciji programa za unapređenje konkurentnosti žena na tržištu rada. Uz saradnju sa lokalnim organizacijama civilnog društva, uspostavljena je i saradnja sa predstavnicima biznis sektora. Aktivnosti projekta su sprovedene u Nišu, Pirotu, Kraljevu, Velikoj Plani i Paraćinu.

Kako lakše i brže do posla | 2008

Centar za demokratiju i VIP Mobile su 18. novembra 2008. uručili diplome polaznicama trening programa *Kako lakše i brže do posla*. To je bio završetak posebnog tronedelnog programa koji je imao za cilj da polaznice steknu nova znanja o sektoru usluga. Kroz partnerstvo sa VIP Mobile, Centar je pokazao spremnost da bude efikasan partner biznisu za zajedničke projekte.

Jednake na poslu | 2013

Projekat *Jednake na poslu* imao je za cilj da osnaži kapacitete lokalnih organizacija civilnog društva i promoviše njihovu ulogu u predstavljanju problema i interesa žena u traženju posla, uslovima zapošljavanja, ostvarivanju radnih prava i samozapošljavanju u lokalnim zajednicama. Ovim projektom, 20 organizacija civilnog sektora koje su učestvovala u projektu podstaknute su da se bave pravima i unapređenjem položaja žena na tržištu rada, inicirana je saradnja sa sindikatima i organizacijama poslodavaca, kao i sa lokalnim biznisom. Pored toga, 25 mladih novinara i studenata završnih godina studija novinarstva senzibilisano je za probleme žena na tržištu rada i različitim oblicima diskriminacije.

Saradnici na projektu bile su organizacije „Zajedno zajedno” iz Beograda i „Timočki klub” iz Knjaževca, a sprovođenje projekta podržao je USAID preko Instituta za održive zajednice.

„Intenzivna dvomesečna obuka za sve nas je bila potpuno novo iskustvo. Iako različitih godina, obrazovanja i ambicija, došle smo u Centar sa željom da se što pre vratimo svojim poslovima, nađemo ili započnemo nove. Kako je kurs odmicao, uz nova znanja, odličnu atmosferu, konkretna ohrabrenja i podršku, priželjkivale smo da se naša saradnja s Centrom ne završi po isteku ovog Projekta. Danas imamo svoju organizaciju. Nas trideset tri smo rešene da kroz moderan, inovativan i realističan pristup socijalnim uslugama ponovo pronađemo zadovoljstvo u radu, i kroz svoje aktivnosti kreiramo poslove ne samo za članice Udruženja „Zajedno, zajedno“, već i za druge žene u sličnoj poziciji. Pouzdano znam da će Centar za demokratiju ostati naše uporište kad god nam se na ovom putu pojavi novi izazov.“

Snežana Milčić,
„Zajedno, zajedno“

Za zaštitu ekonomskih i socijalnih prava

SNAGA DRUŠTVENE ODGOVORNOSTI

Država, biznis i građani u zaštiti ekonomskih i socijalnih prava | 2007-2008 |

Za izmenu pravnog okvira i unapređenje ljudskih prava zaposlenih | 2009

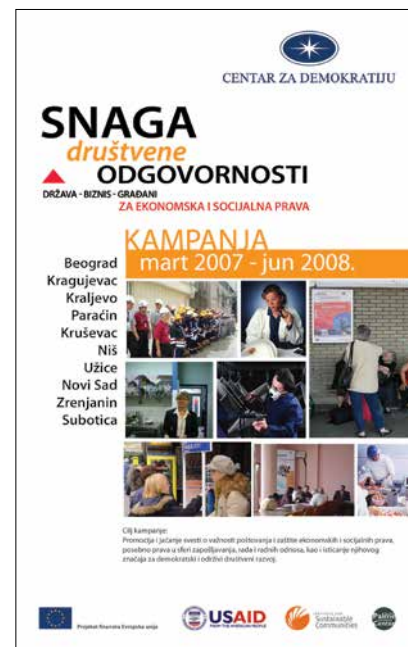
Tokom 2007-2008. godine, Centar za demokratiju sproveo je opsežnu kampanju u 10 gradova širom Srbije koja je imala za cilj promociju i jačanje svesti o važnosti poštovanja i zaštite ekonomskih i socijalnih prava zaposlenih, posebno prava u sferi zapošljavanja, rada i radnih odnosa, kao i isticanja njihovog značaja za demokratski i održivi razvoj.

U nastavku kampanje, koja je realizovana tokom 2009. godine, Centar se fokusirao na unapređenje ostvarivanja ovih prava, pre svega kroz unapređenje pravnog okvira. Predložene su izmene Zakona o radu u delovima koji se tiču rada bez ugovora i prekovremenog rada, kao i za brže donošenje Zakona o sprečavanju zlostavljanja na radu.

Kampanja je bila usmerena na javni, poslovni i civilni sektor, pre svega sindikate, nevladine organizacije i medije, kao i same zaposlene i opštu javnost. Postavljeni ciljevi su bili:

- Pokretanje javne diskusije o neophodnosti izmena nekih članova Zakona o radu kojima bi se sprečio ili znatno smanjio rad na crno i prekovremeni rad koji nije plaćen.
- Brže donošenje Zakona o sprečavanju zlostavljanja na radu.
- Podsticanje nevladinih organizacija da se više bave problemima zaposlenih.
- Veći angažman zaposlenih u borbi za svoja prava.
- Povećanje odgovornosti i zalaganje poslovnog sektora u poštovanju prava zaposlenih, kao i podsticanju kompanija da usvoje etički kodeks poslovanja.
- Intenzivnija i kvalitetnija saradnja sa javnim sektorom.

1. Dr Ksenija Petovar, Dragoljub Mićunović, Božidar Đelić i Nataša Vučković na otvorenoj konferenciji *Ekonomska i socijalna prava u Srbiji*
2. Svetlana Vukomanović na konferenciji za medije
3. Direktna komunikacija s građanima - jedna od akcija

Natalija Mićunović i Vera Božić Trefalt na nacionalnoj konferenciji

Kampanja je realizovana u saradnji sa Koalicijom nevladinih organizacija koju čine Centar za unapređivanje pravnih studija iz Beograda, Protecta iz Niša, Millenium iz Kragujevca, Alternativni parlament iz Paraćina, Agencija lokalne demokratije iz Subotice, NVO centar iz Zrenjanina, Odbor za ljudska prava iz Kruševca, Užički centar za demokratiju i ljudska prava, Lingva iz Kraljeva i Vojvođanski centar za ljudska prava iz Novog Sada.

NAJVAŽNIJI REZULTATI:

- Sprovedena je anketa 500 preduzeća u Srbiji iz okvira poštovanja prava na radu
- Pripremljen je Etički kodeks poslovanja koji je ponuđen biznis sektoru na usvajanje
- Pripremljeni su amandmani na Zakon o radu i dostavljeni Ministarstvu rada i socijalne politike i poslanicima Narodne skupštine Republike Srbije.
- Dobijena je podrška svih učesnika na 6 održanih okruglih stolova o neophodnosti izmena Zakona o radu.
- Objavljeno je 10 novinskih oglasa i 10 tekstova eksperata u vodećim dnevnim listovima.
- Prikupljeno je oko 100 svedočenja građana iz cele Srbije o kršenju njihovih prava. Svedočenja su objavljena u brošuri *Poštovanje prava zaposlenih – potvrda pravne države*.
- Dokumentarni film o ekonomskim i socijalnim pravima emitovan je na 8 TV stanica širom Srbije sa gledanošću od preko 500.000 gledalaca
- Održana je nacionalna konferencija *Ekonomska i socijalna prava u Srbiji* koju je otvorio potpredsednik Vlade Republike Srbije Božidar Đelić.
- Tokom kampanje podeljeno je 6000 letaka, 2500 brošura, 1000 plakata, 25 reklamnih panoa postavljeno je na redovnim linijama gradskog prevoza, desetina bilborda širom Srbije, a radio oglasi emitovani su 431 put!

Projekat je pomogla Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID) preko Instituta za održive zajednice (ISC).

Svi imamo pravo na bezbedno radno mesto | 2010

U cilju pružanja podrške ostvarenju *Strategije bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji za period 2009-2012.* i unapređenja bezbednosti i zdravlja zaposlenih, Centar je tokom 2010. godine realizovao projekat *Svi imamo pravo na bezbedno radno mesto.*

Postavljeni ciljevi:

- Utvrđivanje obima sprovođenja zakonske obaveze o donošenju Akta o proceni rizika na radnom mestu kroz istraživanje 100 kompanija i malih i srednjih preduzeća u 6 regiona širom Srbije
- Brže donošenje Zakona o osiguranju od povreda na radu i profesionalnih bolesti radi naknade štete, kojim bi se uvela obaveza poslodavca da osigura svoje zaposlene od povreda na radu i profesionalnih bolesti kroz osnivanje posebnog fonda
- Podsticaj većeg angažmana sindikata (na nacionalnom, lokalnom i na nivou pojedinačnih firmi) u vršenju pritiska na poslodavce da ubrzaju donošenje i prate primenu Akta o proceni rizika.

Radovan Ristanović i Vera Božić Trefalt

NAJVAŽNIJI REZULTATI:

- Sprovedeno istraživanje u 100 kompanija širom Srbije o problemima u donošenju i primeni Akta o proceni rizika, a u saradnji sa Upravom za bezbednost i zdravlje na radu.
- Objavljeni rezultati istraživanja, predstavljeni narodnim poslanicima i drugim donosiocima odluka
- Organizovana 4 okrugla stola u Beogradu, Novom Sadu, Nišu i Kragujevcu na kojima su predstavljeni rezultati istraživanja uz raspravu o neophodnosti brzog donošenja Zakona o osiguranju od povreda na radu.
- Objavljena je serija autorskih tekstova eksperata iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu u dnevnim listovima u cilju upoznavanja i animiranja stručne i šire javnosti o ovoj temi
- Obeležena je *Evropska nedelja bezbednosti na radu* deljenjem propagandnog materijala građanima Beograda.

Balkanska mreža za dostojanstven rad

| 2011 - 2012 |

Često je nepoznavanje prava koja su nam garantovana uzrok njihovog ugrožavanja i nepoštovanja. Iz tog razloga pokrenuta je kampanja za građenje Balkanske mreže za dostojanstven rad, koja je okupila sve relevantne aktore sa ovih prostora koji se bave ekonomskim i socijalnim pravima, kako bi, udruženi, uspostavili jaču kontrolu nad primenom postojećih zakona i zalagali se za usvajanje novih, koji bi mogli doprineti boljem poštovanju ekonomskih i socijalnih prava.

Kampanju je sprovodila organizacija Međunarodni centar Olof Palme iz Švedske. Partneri su bili : SOLIDAR (Belgija), Agenda Institut (Albanija), Sindikat trgovine (BiH), Napredni institut za socijaldemokratiju (Makedonija), Progetto Sviluppo (Italija), CLARD (Kosovo/UNMIK), a Centar za demokratiju (Srbija) je bio partner iz Srbije.

Tokom dve godine trajanja projekta Centar je doprineo stvaranju neformalne mreže za dostojanstven rad u Srbiji koju čine nevladine organizacije koje se bave socijalno-ekonomskim temama i dva reprezentativna sindikata: Savez samostalnih sindikata Srbije i UGS Nezavisnost. Mreža se bavila raznim aktivnostima na lokalnom i regionalnom nivou, kao i zajedničkim akcijama zastupanja u cilju promocije agende dostojanstvenog rada.

OSTVARENI REZULTATI:

- Studija slučaja o dostojanstvenom radu u Srbiji, koja je zajedno sa studijama iz drugih zemalja regiona predstavljena na konferenciji u Briselu.
- Nacionalni trening o pojedinim aspektima pravnih tekovina EU koji se odnose na dostojanstven rad, Okrugli sto *Kako smanjiti neformalnu ekonomiju i rad na crno*, dva regionalna treninga i seminar *Ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada - Legislativa i praksa*, kao i Okrugli sto *U susret reformama u oblasti rada*.
- Sastanak nevladinih organizacija sa delegacijom Evropskog komiteta za socijalna prava u vezi sa sistemom kolektivnih žalbi u okviru Revidirane Evropske socijalne povelje.
- Učešće predstavnika Centra na tri okrugla stola u Briselu na kojima su informisali predstavnike Evropskog parlamenta i Evropske komisije o stanju radnih prava u Srbiji i založili se za dodatnu podršku Evropske unije pitanjima dostojanstvenog rada u Srbiji i regionu.
- Učešće Centra na Sajmu nevladinih organizacija 2011 i 2012 i zajedno sa SSSS i UGS Nezavisnost informisali su građane i građanke o dostojanstvenom radu i radnim pravima
- Podeljeno je preko hiljadu lifleta i publikacija o dostojanstvenom radu i neposredni kontakt ostvaren je sa preko 2000 građana.

Dostojanstven rad za svakog CRNO NA BELO | 2012 - 2013 |

Projektom *Dostojanstven rad za svakog* tokom 2012 i 2013. godine Centar je animirao, podsticao i osnažio građane da se efikasnije bore za svoja radna prava, a istovremeno uspostavljena je neposredna saradnja svih onih aktera koji su ključni u borbi za bolji i dostojanstveniji u Srbiji.

Aktivnosti i rezultati

U 12 gradova sprovedena je kampanja pod nazivom *Crno na belo* - *Zajedno smo glasnjiji* kojom su motivisani građani da se bore za poštovanje svojih prava u sferi rada i formirane su lokalne koalicije za podršku koje su sačinjene od relevantnih aktera iz javnog, civilnog i privatnog sektora.

Održano je 38 uličnih akcija širom Srbije u tri ciklusa čije su teme bile rad na crno, bezbednost i zdravlje na radu i mobing.

Preko 5000 građana svojim potpisom podržalo je zahteve formulisane u Deklaraciji za dostojanstven rad.

Predstavnici Centra, partnerskih organizacija i volonteri razgovarali su sa preko 15000 građana i dali blizu 1000 pravnih saveta - najviše u vezi sa neisplatom zarada, zlostavljanjem na radnom mestu, diskriminacijom pri zapošljavanju i na radu, radom na crno, bezbednošću i zdravljem na radu... Svakodnevno tokom 10 meseci pravnici su bili na raspolaganju građanima preko telefona i on-line, a prikupili su više stotina svedočanstava građana iz cele Srbije.

U aktivnostima je učestvovalo je preko 300 predstavnika državnih institucija, među kojima Ministarstvo rada i socijalne politike, Uprava za bezbednost i zdravlje na radu, Inspektorat za rad, Agencija za mirno rešavanje radnih sporova, Zaštitnik građana, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, Viši prekršajni sud. Podršku je dao i značajan broj predstavnika biznisa, a naročito dobra saradnja bila je sa privrednim komorama i poslodavačkim udruženjima.

Mary Burce Warlick, Ambasadorica SAD posetila je štand Centra na Sajmu NVO

Danas je nezaposlenost najveći problem u Srbiji. I sigurno je da je stvaranje uslova za što više posla prioritet.

Istovremeno, međutim, važno je da stvaramo uslove za dobar posao, za dostojanstven rad. Ekonomska kriza razvija neku vrstu otpornosti na kršenje ekonomskih, socijalnih i radnih prava. Ako se zarade ne isplaćuju i po više meseci, ako poslodavci sistematski ne plaćaju poreze i doprinose, ako vas na razgovoru za posao pitaju o vašem bračnom stanju ili o planiranju porodice, ako stariji radnici strepe od gubitka posla samo zato što su prešli neke godine, ako na radnom mestu ne postoji zaštita zdravlja i bezbednost, ako radimo na crno – onda nema dobrog, kvalitetnog i dostojanstvenog rada.

Interes je građana da se o tome govori više, da se prikazuju konkretni slučajevi diskriminacije i kršenja prava, da više znaju kako da svoja prava štite i odbrane.

Međutim, interes je i poslodavca da prihvati principe dostojanstvenog rada, jer njegov uspeh zavisi dobrim delom i od zadovoljnih i radu posvećenih radnika. Nije mali broj onih koji razvijaju dobru praksu u svojim firmama, ali je i veliki broj onih koji ne samo zbog finansijskih teškoća krše prava svojih radnika koristeći težak položaj u kome se danas nalazi veliki broj ljudi, tragajući za ma kakvim poslom i ma kakvom zaradom.

Interes je države i cele zajednice da se smanji rad na crno, da se izmiruju obaveze prema državi i da se tako primenjuje princip solidarnosti prema onima koji realno ne mogu sami da privređuju.

Zato je ovde neophodna sinergija i radnika-građana, i poslodavaca i države. Takav pristup želimo da podstaknemo. Zato pozivamo, povezujemo i uključujemo pojedince, udruženja i institucije stvaranjem široke mreže podrške ovoj akciji i agendi za dostojanstven rad.

Istovremeno, našom akcijom želimo da podstaknemo razvoj kulture rada u Srbiji koja je važan uslov za napredak i razvoj.

Iz govora Nataše Vučković sa početka kampanje

Kampanja u Beogradu, Nišu...

Snežana Pavković, Anđelka Marković i Bogdan Gavanski

Objavljena je publikacija *Ka efektivnijem postupanju prekršajnih sudova i inspekcija rada u zaštiti prava radnika*. Javnosti su predstavljene preporuke za unapređenje rada ključnih institucija.

Izrađen je veb portal crnonabelo.com koji je imao više od 50.000 posetilaca i preko 100.000 pregleda stranica. Preko portala građani su takođe slali svoja pitanja i mogli su da kontaktiraju relevantne institucije. Samo u novembru 2012. ovim putem dobijeno je preko 100 pitanja građana.

Na Fejsbuku i Tviteru broj aktivnih „lajkera“ i pratilaca je dostigao 8000 (progresivno se uvećavao broj i nakon završetka projekta). Ovim putem poruke, informacije i saveti postali su dostupni za skoro pola miliona građana, a najpopularniji sadržaj videlo je 200.000 korisnika socijalnih mreža.

Preko 200 organizacija civilnog društva je na različite načine učestvovalo u projektu i veliki broj je potpisao Deklaraciju za dostojanstven rad. Projekat je predstavljen na sajmovima civilnog društva u Beogradu i Nišu.

Mediji su aktivno pratili kampanju, a članovi koalicije su se više od 100 puta pojavili u štampanim i elektronskim medijima.

Projekat je na nacionalnom i lokalnom nivou sproveden u partnerstvu sa Centrom za razvoj neprofitnog sektora, Centrom za nove komunikacije Dokukino, Timočkim klubom, Udruženjem građana Zajedno, zajedno i Resurs centrom Majdanpek. Sprovođenje projekta finansijski je podržao USAID preko Instituta za održive zajednice.

Efikasnija uloga građana i civilnog društva u nadzoru i zaštiti radnih prava | 2013 - 2014 |

Tokom prethodnih godina, a naročito kroz akciju Crno na belo – Zajedno smo glasniji, građani su pokazali da je više nego potrebno i opravdano uključivanje organizacija civilnog društva u oblasti zaštite prava radnika i uređivanja sfere rada. Zbog toga je veliki deo aktivnosti Centra usmeren na uključivanje što većeg broja organizacija civilnog društva čiji se korisnici i članovi neminovno susreću sa problemima pri zapošljavanju i na radu, a takođe su u mogućnosti da doprinesu poboljšanju situacije u ovoj oblasti.

Centar za demokratiju je od juna 2013. do jula 2014. realizovao projekat *Efikasnija uloga građana i civilnog društva u nadzoru i zaštiti radnih prava* koji je imao za cilj da organizacije civilnog društva (OCD), kao legitiman akter, aktivnije učestvuju u procesu planiranja javnih politika u oblasti zaštite prava radnika.

Izrađena je studija *Civilno društvo i radna prava* o ulozi i potencijalu organizacija civilnog društva u sferi rada, a kroz program malih donacija podržano je 5 projekata i uključene su nove organizacije u akciju Crno na belo. U periodu od aprila do juna 2014. uspešno su sprovedeni projekti: Imam pravo da znam! (Građanska akcija „Lingva“ - Kraljevo), Radimo li dostojanstveno? (Centar lokalne demokratije – Subotica), Treba da znaš! (Udruženje „Forum civilne akcije – FORCA“ – Požega), Talasanje (Društvo za razvoj kreativnosti - Aleksinac) i Nevidljivi radnik (Udruženje žena „Artesa“).

Tokom juna i jula 2014. sprovedena je kampanja *Kaži i ti glasno* i anketa sa „lakim pitanjima“ u vezi sa radom u 12 gradova širom Srbije, kao i na EXIT festivalu gde su predstavnici mlađe populacije uključeni u razgovore. U okviru kampanje snimljene su i video priče o građanima čija su radna prava bila povređena i koji su rešili da se kroz postojeće pravne mehanizme za njih izbore, o položaju preduzetnika, ulozi sindikata, čime je nastavljen da koncept da se Dostojanstven rad predstavlja iz svih uglova.

Aktivnosti Centra su tokom ove kampanje sprovedene u preko 20 gradova Srbije kroz direktnu komunikaciju sa preko 20 000 građana. Podstaknuto je 135 organizacija civilnog društva da aktivnije učestvuju u pitanjima koja se tiču prava radnika. Već treću godinu za redom održava se online komunikacija sa građanima. Dato je preko 1000 konkretnih pravnih saveta i pripremljeni su primeri pravnih podnesaka koje građani mogu preuzeti i koristiti. Aktivna saradnja postoji sa predstavnicima najrelevantnijih institucija. Na internetu aktivnosti Crno na belo prati više desetina hiljada ljudi.

Projekat je deo akcija Crno na belo i sprovodio se u partnerstvu sa Centrom za nove komunikacije Dokukino, Ti-moćkim klub, Udruženjem građana Zajedno, zajedno i Resurs centrom Majdanpek. Sprovođenje projekta finansijski je podržao USAID preko Instituta za održive zajednice.

Centar okupljanja, debate strateškog promišljanja razvoja

DEMOKRATSKI POLITIČKI FORUM | 2007 - 2014 |

2007. započet je projekat Demokratski politički forum u nameri da se u tom okviru raspravlja o strateškim pitanjima važnim za politički, ekonomski i društveni razvoj Srbije, da se okupljaju svi koji toj raspravi mogu da doprinesu, da se da prilika i onima čiji se glas retko čuje u javnosti, da se suoče gledišta i traga za rešenjima.

Demokratski politički forum je više od političko-ekspertske debate - forum je mesto okupljanja i razgovora političara, naučnika, građanskih aktivista, stručnjaka i svih onih koji predstavljaju političku zajednicu u Srbiji. Internet sajt www.politickiforum.org je pouzdan i relevantan izvor informacija o politici i društvenim kretanjima u Srbiji. Debate pokrenute na forumu putem web sajta postaju pristupačne za građane koji žele da učestvuju u debati. Na sajtu se mogu naći relevantni dokumenti, analize i stručni tekstovi.

Od 2007. organizovano je više od 70 debata o pitanjima koja su strateški važna za razvoj društva i reforme koje Srbiju treba da približe Evropskoj uniji.

Sonja Liht; Milan Vukomanović, Saša Janković; Jovo Bakić, Dragan Domazet; Gordana Čomić, Dijana Vukmanović, Čedomir Čupić; Dragan Domazet, Johannes Jung; Oskar Kovač, Sreten Vujović, Radoljub Šabić, Dragoljub Mićunović; Nikola Mikašinović, Nebojša Atanacković, Natalija Mićunović, Leila Ruždić, Radovan Bigović i Vojin Dimitrijević; Bruno Vekarić, Slobodan Vučković i Zoran Ivošević.

| 2007 |

ODGOVORI SRBIJE NA IZAZOVE VREMENA

DA LI POZNAJEMO SRPSKO DRUŠTVO – ŽIVOT I STATISTIKA

OD DRUŠTVA NASILJA KA DRUŠTVU TOLERANCIJE

MEDIJI – JAVNO MNJENJE – POLITIKA

KULTURA KAO SAMOODBRANA DRUŠTVA I LIČNOSTI

EKONOMSKA I SOCIJALNA PRAVA U SRBIJI

OBRAZOVANJE I RAZVOJ

ZDRAVLJE: LIČNA ODGOVORNOST

ILI ODGOVORNOST ZAJEDNICE

| 2008 |

EVROPSKA UNIJA – IZAZOV I ŠANSA ZA SRBIJU

ZAOSTALO SELO I MODERNA POLJOPRIVREDA

VISINA ŠKOLARINA: DA LI JE NAŠE VISOKOŠKOLSKO
OBRAZOVANJE JEDNAKO DOSTUPNO MLADIMA U SRBIJI?

ZAŠTITA POTROŠAČA U SRBIJI

MEDIJI U SRBIJI-VIŠE ILI MANJE REGULATIVE

ŽIVOT STARIJIH U SRBIJI

SRBIJA I HRVATSKA – MOGUĆNOST

DOBROSUSEDSKIH ODNOSA

| 2009 |

MOGUĆI ODGOVORI NA SVETSKU EKONOMSKU KRIZU

OMLADINA I NASILJE

BESPLATNI UDŽBENICI OSNOVCIMA-USTAVNA
OBAVEZA DRŽAVE I RACIONALNI INTERES DRUŠTVA

DRŽAVA, DRUŠTVO I VERSKE ZAJEDNICE

RODNA RAVNOPRAVNOST U SRBIJI – ŠANSE I
PREPREKE

SINDIKATI I KRIZA

SRPSKO-AMERIČKI ODNOSI

ANTIFAŠIZAM U SRBIJI - JUČE I DANAS

Milica Delević, Dragan Đuričin i
Moma Pantelić; Ivan Ivić; Milan
Nikolić; Kori Udovički; Živorad
Kovačević; Đorđe Vukadinović
i Predrag Simić; Ljubosav Orbović,
Ana Pešikan, Vlastimir Matejić

REGIONALIZACIJA – USLOV RAVNOMERNOG RAZVOJA

NAŠI SUGRAĐANI – ROM

MEDIJI IZMEĐU OBAVEZA I ODGOVORNOSTI

PRAVA ZAPOSLENIH – ZAKONSKA OBAVEZA ILI DOBRA VOLJA POSLODAVACA

KAKO DA ODRASTANJE DECE U SRBIJI UČINIMO BEZBEDNIJIM

VREDNOVANJE, FINANSIRANJE I RAZVOJ NAUKE U SRBIJI

KOLIKO SMO ZAŠTIĆENI OD ZLOSTAVLJANJA NA RADNOM MESTU

PLEMENITO ZAVEŠTANJE

ULOGI I PERSPEKTIVE NEVLADINIH ORGANIZACIJA

| 2010 |

NAUKA U SLUŽBI ČOVEKA I DRUŠTVA

KAKO DO TRAJNOG REŠENJA PROBLEMA IZBEGLICA

NARODNA SKUPŠTINA-TVORAC ZAKONA ILI POLITIČKA TRIBINA

KAKO UBLAŽITI EKONOMSKU KRIZU

DOBRI SUSEDI – GARANT STABILNOSTI REGIONA

MONOPOLI I KARTELI U PRIVREDI SRBIJE

DRUŠTVO I DRŽAVA PROTIV NASILJA

INSTITUCIJE U SRBIJI – ŠTA NAM VALJA ČINITI U 2011?

DA LI SMO BEZBEDNI NA RADNOM MESTU?

SOCIJALNI DIJALOG U SRBIJI

| 20011 |

RASPODELA PARA KOJIH NEMA – 2011:

IZMEĐU SOCIJALNE PRAVDE I EKONOMSKE EFIKASNOSTI

SMETAJU LI NEKOME BESPLATNI UDŽBENICI?

IDEOLOŠKI I POLITIČKI KONFLIKTI (OSVRT NA KULTURU DIJALOGA)

KAKVU DRŽAVNU ADMINISTRACIJU IMAMO?

KAKO SUZBITI KOMPANIJSKU KORUPCIJU?

ZAŠTO NAS JE TOLIKO NEZAPOSLENIH?

DA LI JE NEBRIGA ZA KULTURU NEKULTURNA?

SRBIJA I EVROPSKA UNIJA POSLE 9. DECEMBRA

| 2012 |

LJUDSKA PRAVA, NOVO KRIVIČNO ZAKONODAVSTVO

I NOVA KAZNENA POLITIKA

KA STRATEGIJI OBRAZOVANJA

KOLIKO JE SRBIJA POSLE IZBORA POLITIČKI ZRELIJA

DA LI JE SRPSKO ZDRAVSTVO NAJGORE U EVROPI?

TOLERANCIJA I DISKRIMINACIJA

DOSTOJANSTVEN RAD U SRBIJI: STANDARD I PRAKSA

NIKL: EKONOMSKA DOBIT I EKOLOŠKI RIZIK

LJUDSKA PRAVA I SLUŽBE BEZBEDNOSTI

| 2013 |

KVALITET HRANE, ZDRAVLJE GRAĐANA I ODGOVORNOST VLASTI

ETIKA INFORMISANJA – MEDIJI IZMEĐU SLOBODE I ODGOVORNOSTI

SOCIJALNA CENA RESTRUKTURIRANJA JAVNIH PREDUZEĆA

RAZVOJNI POTENCIJAL INFORMACIONIH TEHNOLOGIJA

NASILJE I ŠKOLE

POLITIČKA I EKONOMSKA ZAJEDNICA: SOLIDARNOST I PROFIT

OMLADINA SUOČENA S PROBLEMIMA DRUŠTVA

FILANTROPIJA I HUMANITARNA AKTIVNOST

| 2014 |

SRBIJA NAKON IZBORA

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO U SRBIJI

RADNO ZAKONODAVSTVO I INTERESI GRAĐANA

CIVILNO DRUŠTVO U ODBRANI DEMOKRATSKIH VREDNOSTI

Nataša Vučković;
Zagorka Golubović i Mirko Đorđević;
Nenad Konstantinović, Nada Kolundžija
i Srđan Miković;
Vesna Pešić;

Aktivno starenje i intergeneracijska solidarnost

Zaustavimo diskriminaciju starijih i podržimo aktivno starenje

SNAGA ISKUSTVA | 2012

Stanovništvo Srbije spada u najstarije populacije na svetu. Prema prethodnom popisu stanovništva iz 2011 godine više od 1 200 000 lica je starije od 65 godina, što čini šestinu ukupne populacije, a prognoze su da će do polovine ovog veka broj stanovnika ove dobi dostići jednu trećinu. Porast broja starijih osoba i smanjena stopa nataliteta takođe utiču na tržište rada, penzione fondove i zdravstveni i socijalni sistem. Na tragu navedenog i sa namerom da Evropsku 2012. godinu aktivnog starenja i intergeneracijske solidarnosti obeleži u Srbiji, Centar je u 2012. godini realizovao projekat „Snaga iskustva -Zaustavimo diskriminaciju starijih i podržimo aktivno starenje“. Cilj projekta bio je da smanji raširene negativne stavove i stereotipe o starima i starenju, da zaustavi trend otpuštanja radnika preko 50 godina, kao i da podstakne međugeneracijski dijalog.

Tokom projekta je unapređena saradnja Centra sa lokalnim institucijama u Beogradu, Nišu i Kragujevcu, kao i sa Unijom poslodavaca, Opštinom Zvezdara, Ministarstvom rada i socijalne politike i Crvenim krstom Srbije.

Projekat je realizovan u partnerstvu sa Udruženjem „Amity“, Gradskom opštinom Zvezdara i Unijom poslodavaca Srbije.

Natalija Mićunović, Saša Janković

AKTIVNOSTI I REZULTATI

Sprovedeno je istraživanje o položaju stariji radnika na tržištu rada u Srbiji koje je predstavljeno u publikaciji *Stariji radnici u Srbiji*

Organizovana je konferencija o prevazilaženju diskriminacije starijih lica prilikom zapošljavanja i na radu uz učešće predstavnika sva tri sektora.

Organizovana su tri dvodnevna treninga na sledeće teme: *Stariji radnici - aktivni u trećem dobu* i *Međugeneracijski dijalog*. Treninge i radionice je pohađalo preko 150 ljudi.

Sprovedena je nacionalna kampanja u cilju upoznavanja i animiranja javnosti za temu poštovanja starijih i podsticanje međugeneracijski dijalog. Kroz medijske akcije obuhvaćeno je preko million građana Srbije.

Snimljen je dokumentarni kratki film *Snaga iskustva*, koji je pratio sve projektne aktivnosti i koji je kasnije prikazivan na lokalnim TV stanicama.

Organizovano je više uličnih akcija u Beogradu, Nišu i Kragujevcu. Ulične akcije bile su prilika za razgovor sa građanima o starijim sugrađanima, radnim pravima, zapošljavanju starijih radnika i diskriminaciji na tržištu rada. Podeljeno je nekoliko stotina primeraka brošure „Snaga iskustva“, kao i preko 1000 primeraka raznovrsnog promotivnog materijala.

Reforma institucija i javne uprave

Zaustavimo korupciju pri zapošljavanju | 2013

Duboko ukorenjena korupcija ugrožava i ostvarivanje ekonomskih i socijalnih prava građana, uključujući i prava vezana za rad. Ipak, ovom problemu još nije posvećena potrebna pažnja. Rezultati dosadašnjih istraživanja potvrđuju da korupcija ima razarajući efekat na primenu zakona koji uspostavljaju standarde dostojanstvenog rada. Korupcija je česta prilikom zapošljavanja, a tzv. stranačko zapošljavanje je pojava koja, pored toga što sadrži elemente korupcije, onemogućava ostvarivanje principa kompetencije i obezvređuje znanje i stručnost.

Centar za demokratiju je početkom 2013. godine započeo projekat *Zaustavimo korupciju koja ugrožava dostojanstven rad*.

Projekat je realizovan je u partnerstvu sa Beogradskim centrom za ljudska prava i Inicijativom za lokalni razvoj iz Kraljeva, a potpisan je i Sporazum o saradnji sa Agencijom za borbu protiv korupcije koja je podržala projekat i učestvovala u projektnim aktivnostima. Projekat je ostvaren uz finansijsku podršku EU i Fondacije za otvoreno društvo.

AKTIVNOSTI I REZULTATI

Kroz treninge je uključeno 14 nevladinih organizacija i 30 predstavnika lokalnih vlasti u borbu protiv korupcije u oblasti rada i zapošljavanja.

Objavljena je publikacija *Korupcija protiv dostojanstvenog rada*. Publikacija sadrži pregled istraživanja o korupciji u sferi rada, preporuke za javne politike i rezultate istraživanja *Radnici u raljama korupcije*.

Grad Kraljevo je doneo plan integriteta. Plan integriteta je rezultat predavanja koje su na organizovanom treningu držali zaposleni u Odseku za planove integriteta i Odeljenju za edukaciju, kampanje i saradnju sa civilnim društvom u Agenciji za borbu protiv korupcije.

Objavljene su *Preporuke za suzbijanje korupcije u oblasti rada i zapošljavanja sa socio-ekonomskog i pravnog aspekta*. Publikacija sadrži socio-ekonomske preporuke i Preporuke za unapređenje zakonodavstva u cilju smanjenja korupcije pri zapošljavanju i na radu.

Šira javnost je upoznata sa povezanošću korupcije i ostvarivanja prava na rad i prava koja proističu iz rada. Preko kampanje, konferencija za medije, nastupa u medijima, bilborda, postera na javnim površinama, banera i sl. poruke kampanje su obuhvatile preko 500 000 ljudi.

Tijana Kljajević, Zoran Stojković, Nataša Vučković, Ksenija Petovar, Mirjana Prodanović

Ka efikasnijem suzbijanju neformalnog rada i sive ekonomije | 2013

Centar za demokratiju je tokom 2013. godine realizovao projekat *Ka efikasnijem suzbijanju neformalnog rada i sive ekonomije* u saradnji i uz podršku Solidar Suisse.

Ovaj projekat se nadovezuje na program zaštite ekonomskih i socijalnih prava. Siva ekonomija ugrožava mnoga prava – jednakost aktera na tržištu ugrožena je nelojalnoj konkurencijom, rad na crno uključuje brojna kršenja radnih prava. U koncipiranju ovog projekta pošlo se od činjenica:

- U februaru 2013. godine u Srbiji je nezaposlenost dostigla rekordnih 29,53%.
- Neformalni sektor sve češće je alternativa formalnom i prividan beg od siromaštva
- Skoro trećina privrednih subjekata se bavi sivom ekonomijom i zapošljava radnike bez ugovora
- Broj radnika na crno teško je precizno utvrditi, a procenjuje se na između 300.000 i 1.000.000
- Radnicima na crno se ne isplaćuju redovno zarade, nemaju zdravstveno i socijalno osiguranje i nisu zaštićeni od nezakonitog otkaza
- Zarada radnika na crno je za oko 51% manja u odnosu na formalno zaposlene
- Na crno najviše rade mladi, nekvalifikovani radnici, radnici sa SSS, zaposleni bez redovne zarade, nezaposleni stariji od 40 godina

REZULTATI

- Skrenuta je pažnja javnosti na štetnost sive ekonomije i neformalnog rada
- Kroz održavanje 5 konsultativnih sastanaka i 1 okruglog stola omogućeno je da predstavnici državnih institucija, privrednih subjekata, sindikata, nevladinih organizacija i akademske zajednice intenzivnije razgovaraju o sivoj ekonomiji i neformalnoj zaposlenosti, u cilju pronalaženja rešenja za njeno suzbijanje
- Izrađene su preporuke za suzbijanje neformalnog rada i sive ekonomije, koje su proistekle iz razgovora svih zainteresovanih strana na konsultativnim sastancima i okruglom stolu
- Objavljena je publikacija pod nazivom *Dostojanstven rad i siva ekonomija* koja je prezentovana u Nišu i Novom Sadu
- Utvrđeno je da je jedan od razloga velike prisutnosti rada na crno problemi sa kojima se suočavaju inspekcije rada. Zbog toga se sledeći projekat Centra u okviru programa *Dostojanstven rad* odnosi na ulogu inspekcije rada u suzbijanju rada na crno.

NAŠI SARADNICI I PARTNERI

- **Državne institucije** Zaštitnik građana, Uprava za bezbednost i zdravlje na radu, Tržišna inspekcija, Republička agencija za mirno rešavanje radnih sporova, Poverenik za informacije od javnog značaja, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade RS, Nacionalna služba za zapošljavanje, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, Viši prekršajni sud, Prekršajni sud u Beogradu, Narodna skupština RS, Međunarodna organizacija rada
- **Predstavnici biznisa** Privredna komora Srbije, Privredna komora Beograda, Unija poslodavaca, Galeb Group, Američka privredna komora, Asocijacija malih i srednjih preduzeća.
- **Sindikati** UGS Nezavisnost, Strukovni sindikat RTS, Industrijski sindikat Srbije, Asocijacija slobodnih i nezavisnih sindikata.
- **Nevladine organizacije i predstavnici akademske zajednice** Centar za razvoj sindikalizma, Beogradski centar za ljudska prava, Pravni fakultet Union, Centar za ekonomska istraživanja, Međunarodni centar Olof Palme.

Грађани за реформу инспекција | 2014

U januaru 2014. godine Centar započinje realizaciju projekta *Грађани за реформу инспекција - ка ефикасном систему инспекција у Србији* uz podršku EU.

Otvoreni pristupni pregovori sa EU nameću reformu državne uprave kao jedan od prioriteta. U okviru reforme državne uprave posebno mesto zauzimaju inspeksijske službe s obzirom da primena velikog broja propisa jeste u njihovim rukama. Ovim projektom želimo da doprinesemo da građani i civilno društvo, utiču na reformu javne uprave i, u okviru te reforme, na promenu sistema inspekcija u Srbiji.

Aktivnosti obuhvataju seriju treninga za predstavnike organizacija civilnog društva iz cele Srbije u cilju njihovog osnaživanja za zagovaranje i nadgledanje nad procesom reforme inspekcija, istraživanje o stavovima/iskustvima građana u vezi sa inspekcijama, uključivanje šire javnosti kroz kampanju kao i putem inovativnih načina komunikacije. Namera je da se u javnosti ukaže na potrebnu reformu inspeksijskog sistema.

Politička edukacija

Za politiku zasnovanu na idejama i znanju
a ne samo na veštinama političkog rada

Pored obrazovanja mladih za demokratiju i civilno društvo, Centar za demokratiju je razvijao i sprovodio programe političke edukacije namenjene posebnim ciljnim grupama – narodnim poslanicima, odbornicima, ženama političarkama...

Demokratska stranka i evropska socijaldemokratija | 2006

U saradnji sa Fondacijom Friedrich Ebert, organizovan je poseban seminar za funkcionere Demokratske stranke - savezne i republičke poslanike, gradonačelnike, predsednike i funkcionere opštinskih i gradskih odbora i aktivne članove stranke. Seminar je organizovan sa ciljem da se polaznici upoznaju sa osnovnim programskim i vrednosnim polazištima najvećih evropskih političkih stranaka, kao i sa tekovinama moderne evropske socijaldemokratije.

Put ka demokratiji kroz delotvorne praktične politike | 2006

Program obuke za praktičnu politiku namenjen je bio funkcionerima političkih stranaka, predstavnicima nevladinih organizacija, stručnjacima iz raznih naučno-istraživačkih institucija i drugim zainteresovanim akterima koji mogu ili žele da utiču na kreiranje i sprovođenje praktičnih politika u raznim oblastima.

Projekat je realizovan u partnerstvu sa Beogradskom otvorenom školom, kroz tri sesije:

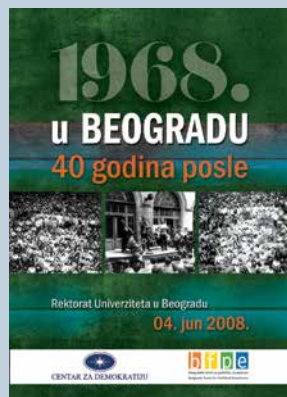
- Trening za pisanje delotvornih predloga za praktičnu politiku;
- Analiza iskustva praktičnih politika u Srbiji;
- Praktičan rad.

Program je pohađalo 30 učesnika iz različitih političkih stranaka, organizacija i institucija: Ministarstva trgovine, turizma i usluga, Privredne komore Beograda, Asocijacije nezavisnih sindikata, centara za socijalni rad, opštinskih veća, Demokratske stranke, Lige vojvođanskih Mađara i dr.

Projekat je pomogla Ambasada SAD u Beogradu.

Diplomatija i parlament | 2008

U decembru 2008. godine organizovan je trodnevni seminar za narodne poslanike koji je bio posvećen parlamentarnoj diplomatskoj praksi. Na seminaru su učestvovali narodni poslanici koji se bave spoljno-političkim temama, bilo kao članovi Odbora za inostrane poslove, Odbora za evropske integracije ili stalnih delegacija Narodne skupštine Republike Srbije u parlamentarnim skupštinama međunarodnih organizacija.

1968. u Beogradu: 40 godina posle | 2008

„Ima nekoliko ključnih obmana ili podvala kada je reč o 1968. godini. Prva stvar, žele da zaborave mnogi da su se onda ljudi delili na one koji su se pobunili i na one koji nisu smeli da se pobune i na one koji su pokušali da uguše pobunu. Naravno, posle 40 godina neke se uloge pomešaju, pa nekad je posle ljudima teško da na kraju vide gde se ko tada nalazio, a zadatak je učesnika koji su svedoci istorije da pomognu istoričarima da se ta stvar razjasni i raščisti. Svačiju evoluciju poštujemo, radujemo se da su mnogi evoluirali, kao što smo i sami na neki način, ali smo protiv laganja ili falsifikovanja istorije.“

(Iz uvodne reči Dragoljuba Mićunovića)

„Dan-danas se ustvari lome koplja oko značaja i dosega onog što je taj pokret postigao i nesporno je da je postavio jednu novu kulturnu paradigmu u svetu, koja je naprosto bila drugačija od svega onog što je bilo pre toga. Godina 1968. je za Beograd, po mom dubokom ubedenju, značila još jednu veoma bitnu činjenicu, Beograd je tada postao svet. Ta ideja, ta parola se pojavila i u drugim pokretima dvadesetak godina kasnije. Tada još mi nismo taj pokret zvali globalnim, ali on jeste bio globalan, a mi jesmo bili deo tog globalnog pokreta za oslobađanjem i samooslobađanjem. Mislim da zato taj datum, taj pokret zaslužuje jedan ozbiljan razgovor o tome šta se stvarno desilo i šta su ishodi tog pokreta i za nas, ali i za svet.“

(Iz uvodne reči Sonje Liht)

Centar za demokratiju i Beogradski fond za političku izuzetnost organizovali su 4. juna 2008. u Rektoratu Univerziteta u Beogradu, *konferenciju 1968. u Beogradu: 40 godina posle*.

Povodom četrdesetogodišnjice studentske pobune iz 1968. godine, kao i širom sveta, i kod nas su se 2008. održali brojni skupovi i manifestacije sa željom da se ti događaji bolje osvetle i razumeju. Centar je želeo smo da da doprinos tim nastojanjima, uključujući neposredne učesnike, svedoke, ili hroničare, analitičare i istoričare. Cilj je bio da se približimo istinitoj slici o tim događajima, koji su tokom četiri decenije bili predmet mnogih ideoloških i političkih interpretacija, a koje su često bile udaljene od istine. Ovu konferenciju organizovale su dve fondacije čiji su osnivači i predsednici, Dragoljub Mićunović i Sonja Liht, neposredno učestvovali, kao profesor i kao student, u studentskim demonstracijama.

Na konferenciji su učestvovali brojni akteri 1968. među kojima su Nebojša Popov, Mihailo Marković, Ljubomir Tadić, Zagorka Golubović, Ljubinka Trgovčević, Žarko Puhovski (Zagreb), Milan Nikolić, Alija Hodžić (Zagreb), Sreten Vujović, Ksenija i Tanja Petovar, Aleksandar Ilić, Mira Stupica, Dušica Žegarac, Radmila Đuričin, Ivan Janković, Irina Subotić, Vesna Pešić, Vuk Stambolović, i mnogi drugi.

Projekat je finansijski pomogao Fond za otvoreno društvo.

i Politeja se menjala...

Škola za politiku i civilno društvo POLITEIA | 2009 - 2011 |

Četiri godine nakon održavanja posljednjeg kursa Politeje, Centar za demokratiju odlučio je 2009. godine da obnovi rad Škole fokusirajući program na političku edukaciju. Bio je to 18. kurs Škole od 1997. godine. Iako je delimično promenjen nastavni program kao i ciljne grupe, Politeja je zadržala ugled jednog od najobilnijeg obrazovnog programa, kao i prepoznatljivost po odličnom izboru polaznika i interaktivnoj metodologiji učenja. Kao političku školu, namenjenu mladim političarima socijaldemokratske orijentacije, Politeju je podržala Fondacija Fridrih Ebert u ovom novom ciklusu.

Glavne teme: Važnost ideja u politici; Jednakost, sloboda i solidarnost; Vrednosti i pragmatizam u politici; Kulturna politika između zabave i umetnosti; Razvoj nasuprot štednji – dileme razvojne politike; Planiranje budžeta i kontrola javnih finansija; Izazovi u upravljanju javnim preduzećima; Teorijski i praktični aspekti rodne ravnopravnosti; Analiza politika kroz rodnu perspektivu;

„Želeli smo da unapredimo znanja mladih članova političkih stranaka o politici, političkoj filozofiji, ideologiji, da podstaknemo njihovu zainteresovanost za idejne rasprave, da ih pripreмимо za argumentovano vođenje debata i za javno delovanje. Ovaj projekat je proizašao iz dugogodišnje prakse i iskustva FCDa da su mladi ljudi aktivni u političkim organizacijama izloženi velikom broju obrazovnih programa koji imaju praktičan karakter, što je nesumnjivo važno, ali da s druge strane nemaju neophodno poznavanje osnovnih političkih i pravnih principa. Pojmovi demokratije, demokratske procedure i tolerancije su usvojeni najčešće na deklarativnom nivou, sadržaj pojedinih ideoloških matrica je potpuno neizdiferenciran (liberalizam, konzervativizam, socijaldemokratija, itd.), a neretko se primećuje i neprepoznavanje nedemokratskih tendencija i ponašanja (nacionalizam, fašizam, i dr.)

Nataša Vučković,
koordinatorka Škole

Građani i bezbednost – kako upravljamo bezbednosnim pretnjama? | 2008

Reforme koje Srbija sprovodi u procesu pridruživanja Evropskoj uniji uključuju unapređenje standarda ljudske bezbednosti kroz različite sektorske politike. Zato je za mlade političare aktivne u lokalnim zajednicama od posebnog značaja razumevanje bezbednosnih izazova i pretnji na lokalnom nivou, i ovladavanje znanjem kako se protiv takvih pretnji može efikasno boriti.

Srbija u okviru reformskog procesa sprovodi i reformu sektora bezbednosti. Civilni i vojni kapaciteti reformišu se tako da nakon pristupanja Evropskoj uniji Srbija bude u mogućnosti da odgovori zahtevima definisanim Zajedničkom spoljnom i bezbednosnom politikom EU.

Ovaj obrazovni program namenjen je mladim lokalnim odbornicima, stranačkim aktivistima, budućim kreatorima politika na lokalnom i nacionalnom nivou, predstavnicima civilnog društva i studentima.

Realizovan je sa partnerskom organizacijom CEAS iz Beograda, uz podršku Balkanskog fonda za demokratiju i Demokratske komisije Ambasade SAD u Beogradu.

Tanja Mišćević na jednoj od sesija treninga

Predavanja na treningu

Doprinos razvoju civilnog društva i umrežavanje

I danas radimo na osnaživanju organizacija civilnog društva. I danas stvaramo mreže, gradimo nova partnerstva.

I posle Foruma nevladinih organizacija i Exit kampanje Centar i danas radi na osnaživanju organizacija civilnog društva. Gotovo da nema nijednog projekta koji nema i tu dimenziju, kroz edukaciju, mreže i nova partnerstva.

Fond za podršku civilnom društvu

– Centar kao izvršni partner EAR | 2006

Centar za demokratiju, u Konzorcijumu sa Centrom za razvoj neprofitnog sektora, realizovao je dvogodišnji projekat Evropske agencije za rekonstrukciju "Fond za podršku civilnom društvu u Srbiji". Zadatak Konzorcijuma je bio da pomogne EAR-u u menadžmentu i implementaciji Fonda za podršku civilnom društvu u iznosu od 2 miliona evra iz kojeg su se finansirali projekti nevladinih organizacija.

Cilj ovog projekta je bio da doprinese razvoju civilnog društva u Srbiji i to kroz:

- 1) stvaranje održivog pravnog i finansijskog okvira za funkcionisanje organizacija civilnog društva;
- 2) promociju uloge civilnog društva u zaštiti životne sredine;
- 3) izgradnju partnerstva između lokalnih nevladinih organizacija, biznis sektora i lokalne samouprave radi razvoja lokalne zajednice.

PROGRAM JE REALIZOVAN KROZ TRI FAZE:

- Istraživanje potreba i kapaciteta nevladinih organizacija
- Organizovanje treninga za predstavnike nevladinih organizacija, lokalnih vlasti i biznis sektora iz sledećih oblasti: upravljanje projektnim ciklusom; međusektorska saradnja i strateško planiranje; javno zagovaranje i lobiranje
- Raspisivanje konkursa, evaluacija predloga projekata i monitoring dobitnika grantova.

Holcim i FCD | 2007 -2008 |

Kompanija Holcim Srbija, jedan od vodećih proizvođač cementa sa sedištem u Popovcu, je 2007. angažovala Centar za demokratiju da organizuje dvodnevni seminar za predstavnike lokalnih organizacija civilnog društva i opštine, kao i privrednike. Teme seminara su bile strateško planiranje i upravljanje projektnim ciklusom.

Ovaj seminar predstavlja samo deo aktivnosti koje potvrđuju opredeljenje Holcim Srbija da unapredi lokalnu zajednicu, za šta je 2007. dobio i VIRTUS nagradu za korporativnu filantropiju, koju dodeljuje Balkanski fond za lokalne inicijative.

Centar za demokratiju i Holcim nastavili su saradnju i u 2008. godini kroz dalju podršku akterima u lokalnoj zajednici na teritoriji opštine Paraćin. Saradnja sa Holcim Srbija je nastavljena kroz aktivnosti evaluacije i monitoringa 16 projekata koji su dobili podršku od ove kompanije putem konkursa koji je objavljen u junu 2008.

Partnerstvo sa evropskim organizacijama civilnog društva

Srpsko-slovački fond za proširenje EU | 2009-2010 |

Prepoznavši značaj partnerstva sa evropskim organizacijama koja omogućavaju transfer znanja i dobrih praksi, tokom 2009. Centar je započeo saradnju sa Fondacijom Pontis iz Slovačke na programu podrške mladim profesionalcima Srbije u istraživanju slovačkih iskustava u procesu evrointegracija. Tokom 2009. i 2010. godine, Centar za demokratiju kao lokalni partner PONTIS fondacije iz Slovačke, realizovao je projekat koji je imao za cilj približavanje Srbije EU kroz istraživanje i analizu slovačkog iskustva u procesu njenog pridruživanja EU.

Projektom je obezbeđena podrška u vidu malih grantova za 12 mladih istraživača i novinara iz Srbije (do 35 godina starosti) za istraživanje i izradu policy paper-a u sledećim tematskim oblastima:

- Finansijske implikacije evropskih propisa na polju zaštite životne sredine u Srbiji: kritične oblasti.
- Pretpristupni fondovi za Srbiju: praktična iskustva Slovačke.
- Hvatanje priključka Slovačke sa razvijenijim centralno-evropskim zemljama (Mađarskom, Češkom i Poljskom) u procesu proširenja: primer za zemlje zapadnog Balkana.
- Srbija kao zemlja kandidat: pitanje unutrašnje koordinacije.
- Razvoj Srbije kroz ravnomeran regionalni razvoj – slovačko iskustvo u primeni principa regionalnog razvoja.
- Problem sive ekonomije u Srbiji – slovačko iskustvo u suzbijanju sive ekonomije.
- Životna sredina: put od zakonske regulative do primene zakona – šta Srbija može da nauči od Slovačke.
- Kako primenjivati zakone za zaštitu ekonomskih i socijalnih prava u svetlu evropske budućnosti Srbije?

Projekat je podržan od strane Slovačke agencije za međunarodni razvoj i saradnju.

Mali grantovi nevladinim udruženjima u okviru Crno na belo aktivnosti | 2014

Podstičući veći interes i angažman nevladinih udruženja u oblasti ekonomskih i socijalnih, naročito i radnih prava, Centar je veliku pažnju posvetio stvaranju mreža i partnerstava. U okviru projekta „Efikasnija uloga građana i civilnog društva u nadzoru i zaštiti radnih prava” Centar je raspisao i konkurs za male grantove za nevladina udruženja i projekte u ovoj oblasti. Kroz pažljivu analizu i selekciju projekata, grantovi su dodeljeni organizacijama Centar lokalne demokratije iz Subotice, Forci iz Požege, Artesi iz Kikinde, Društvu za razvoj kreativnosti iz Aleksinca i Lingvi iz Kraljeva.

Sredstva za male grantove obezbeđena su od USAID i Instituta za održive zajednice.

Razvoj partnerstva

Centar u Globalnom dogovoru Ujedinjenih nacija

UN Global Compact

Centar za demokratiju je postao član Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija u februaru 2008. godine, ubrzo nakon što je ova inicijativa promovisana u Srbiji pod pokroviteljstvom Narodne banke Srbije i UNDP-a. Inicijativa je okupila kako kompanije, tako i organizacije civilnog društva, jer se smatra da se poslovna praksa najbolje može unaprediti zajedničkim naporima različitih sektora i aktera (kompanija, sindikata, udruženja poslodavaca, akademskih krugova, NVO i dr.).

Tokom 2010. godine Centar za demokratiju je u okviru Radne grupe za borbu protiv korupcije učestvovao u procesu izrade i usvajanja Deklaracije o borbi protiv korupcije.

Umrežavanje na evropskom nivou: Centar postao član FEPS

Evropska fondacija za evropske studije

U junu 2013. godine Centar je postao član posmatrač Evropske fondacije za evropske studije koja okuplja progresivna udruženja, fondacije i istraživačke centre u Evropskoj uniji poput Međunarodnog centra Olof Palme, fondacije Fridrih Ebert, Karl Renner Instituta, fondacije Žan Žores, Udruženja Fabian i dr.

Članstvo omogućava zajednički rad na projektima, učešće u istraživanjima i na konferencijama.

Naši partneri

Agenda Institut (Albanija)
Agromreža
Alternativni parlament Paraćin
Ambasadori životne sredine
Asocijacija potrošača Srbije
Beogradska fondacija za političku izuzetnost
Beogradski centar za ljudska prava
CEAS Centar za evroatlantske studije
Centar za nove komunikacije Dokukino
Centar za razvoj neprofitnog sektora
Centar za razvoj sindikalizma
Centar za regionalni razvoj, Niš
CLARD (Kosovo/ UNMIK)
Društvo za razvoj kreativnosti, Aleksinac
Evropski pokret u Srbiji
Forca, Požega
Farmer & Spaić
Građanske inicijative
Holcim
Inicijativa za lokani razvoj, Kraljevo
International Commission of Jurists (Canada Section)
Lingva Kraljevo
Millenium, Kragujevac
Napredni institut za socijaldemokratiju (Makedonija)
NVO Centar Zrenjanin
Otvoreni univerzitet, Subotica
Odbor za ljudska prava, Kruševac
Pontis Fondacija, Slovačka
Pravni fakultet UNION
Progetto Sviluppo (Italija)
Project on Ethnic Relations (SAD)
Protecta, Niš
Regionalna privredna komora Užice
Resurs centar Majdanpek
Savez samostalnih sindikata Srbije
Sindikát Nezavisnost
Sindikát trgovine (BiH)
Solidar Belgija
Timočki klub, Knjaževac
Udruženje „Jednake mogućnosti“
Udruženje „Zajedno, zajedno“
Udruženje Amity
Unija poslodavaca
Užički centar za demokratiju i ljudska prava
Viktimološko društvo Srbije
Vip mobile
Vojvodanski centar za ljudska prava, Novi Sad

Naši saradnici

Agencija za borbu protiv korupcije
AMCHAM
Asocijacija malih i srednjih preduzeća
Beogradska otvorena škola
B92
Centar za dostojanstven rad
Društvo za razvoj kreativnosti, Aleksinac
Fakultet političkih nauka, BU
Galeb group d.o.o
Gradska opština Zvezdara
Grupa 484
IBM Serbia
ILO - Međunarodna organizacija rada
Inspektorat za rad
Institut za društvene nauke
Kancelarija Vlade RS za evropske integracije
Kancelarija Vlade RS za saradnju sa civilnim društvom
LDA Subotica
Ministarstvo pravde
Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja
Nacionalna služba za zapošljavanje
NALED- Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj
Narodna banka Republike Srbije
Narodna skupština Republike Srbije
Poverenik za zaštitu informacija od javnog značaja
Poverenik za zaštitu ravnopravnosti
Prekršajni sud u Beogradu
Privredna komora Beograda
Privredna komora Srbije
Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva
Tržišna inspekcija
Udruženje „Pirgos“ Piro
Udruženje preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom Republike Srbije
Udruženje žena „Artesa“
Udruženje „Urban In“, Novi Pazar
Republička agencija za mirno rešavanje radnih sporova
Uprava za bezbednost i zdravlje na radu
Uprava za rodnu ravnopravnost
Viši prekršajni sud
Zaštitnik građana

Naši donatori

Evropska komisija
Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID)
Institut za održive zajednice (ISC)
Međunarodni centar Olof Palme
Kanadska agencija za međunarodni razvoj (CIDA)
SOLIDAR SUISSE
Ambasada SAD u Beogradu
Fondacija za otvoreno društvo
Fondacija Friedrich Ebert
Fondacija Konrad Adenauer
UNDP
USAID/OTI
Freedom House
Ambasada Švajcarske u Beogradu
Balkanski fond za demokratiju

Izdavaštvo

Preporuke za suzbijanje korupcije u oblasti rada i zapošljavanja sa socio-ekonomskog i pravnog aspekta
 autor/i: Autori: Dušan Mojić, Aleksandra K. Petrović, Mario Reljanović

Dostojanstven rad i siva ekonomija
 autor/i: Milena Vujović, Nataša Nikolić, Bojana Ružić

Civilno društvo i radna prava
 autor/i: Žarko Paunović

Korupcija protiv dostojanstvenog rada
 autor/i: Milena Vujović • Vojislav Mihailović • Ksenija Petovar • Srećko Mihailović • Vojislav Mihailović

Crno na belo - odabrane preporuke
 autor/i: Olga Kićanović, Zoran Pašalić, Nataša Nikolić, Jasmina Murić, Ljiljana Pavlović

Ka efektivnijem postupanju prekršajnih sudova i inspekcija rada u zaštiti prava radnika
 autor/i: Ksenija Petovar i Nikola Grujić

Ka efektivnijem postupanju prekršajnih sudova i inspekcija rada u zaštiti prava radnika – prilozi
 autor/i: Ksenija Petovar i Nikola Grujić

Primenom evropskih standarda do regionalnog razvoja Srbije
 zbornik radova

Evropski standardi u Srbiji
 zbornik radova

Svi imamo pravo na bezbedno radno mesto
 Fondacija Centar za demokratiju

Poštovanje prava zaposlenih, potvrda pravne države
 Fondacija Centar za demokratiju

Novi teorijski i metodološki pristupi u izradi strategije održivog regionalnog razvoja
 Primer Zlatiborskog regiona
 Urednici: dr Ksenija Petovar i dr Miodrag Vujošević

SNAGA ODGOVORNOSTI IZVEŠTAJ
 Država • biznis • građani za ekonomska i socijalna prava
 Dobra praksa korporacija u zaštiti radnika
 Fondacija Centar za demokratiju

O poštovanju prava iz radnog odnosa - Primeri kršenja prava zaposlenih
 Fondacija Centar za demokratiju

Povratak žena na tržište rada
 Fondacija Centar za demokratiju

Nova etapa u našem razvoju
Fundacija Centar za demokratiju

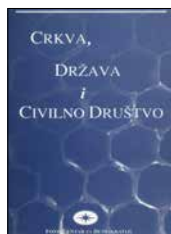
Efikasno sudstvo i alternativno rešavanje sporova

Učiti od drugih - Iskustva tranzicije u Češkoj Republici i Sloveniji
Priredila: Maja Dželatović

Evropske strategije i politike u lokalnoj zajednici
Zbornik radova

Crkva, država i civilno društvo

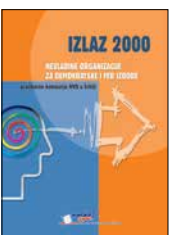
Treći sektor u Srbiji Stanje i perspektive
NGO Policy Group

The Third Forum of Yugoslav Non-Governmental Organizations
Center for Democracy Foundation

Učiti od drugih - Iskustva tranzicije u Poljskoj i Mađarskoj
Priredio: Nemanja Krajčinović

EXIT 2000, non-governmental organizations for democratic and fair elections pre-elections, campaigns of NGOs in Serbia
Center for Democracy Foundation, Center for the Development of Non-profit Sector, Civil Initiatives

Slučaj generala Trifunovića

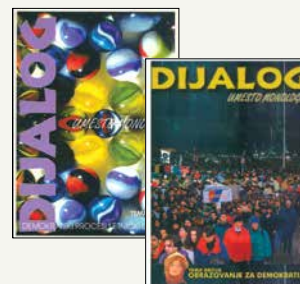

SVETSKA ENCIKLOPEDIJA MIRA

Razorne posledice rata na tlu bivše Jugoslavije obezbedile su ideal mira kao najvišeg zahteva čovečanstva, i u prvi plan istakle drugačije, miru suprotne sisteme vrednosti. Podstaknut svakodnevnim ratnim događajima, Centar je pokrenuo izdavački projekat objavljivanja „Svetske enciklopedije mira“, kapitalnog dela koje je objavio Oxford Press iz Velike Britanije 1986 godine.

Osnovni cilj projekta je da, na svim nivoima društva, podstakne interesovanje i doprinese razumevanju pojmova mira, tolerancije i uzajamnog poštovanja između ljudi i naroda. Svetska Enciklopedija mira je, pre svega, značajan doprinos političkom i istorijskom naučnom istraživanju, kao i razvoju političke kulture u našoj zemlji. Osim toga, ona je od neprocenjive koristi dacima, studentima i čitaocima na svim obrazovnim nivoima, kao i raznim političkim grupama i udruženjima, nevladinim organizacijama i pojedincima uključenim u procese obrazovanja u oblasti socioloških, istorijskih i političkih nauka. Predstavljanjem ovog dela najširoj čitalačkoj publici, Centar je želeo da podstakne interesovanje, istraživanje i razumevanje osnovnih pojmova i procesa demokratskog društva.

Ovo delo je publikovano kao zajednički projekat Centra, i izdavačkih kuća Gutenbergove galaksije, a u izdavanju drugog toma učestvovali su i Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

ČASOPIS „DIJALOG“

Krajem novembra 1995. godine, Fond Centar za demokratiju promovisao je pilot broj svog tromesečnika. Iz štampe je izašlo ukupno 5 brojeva časopisa. Nažalost, zbog finansijskih razloga rad na časopisu „Dijalog“ je prekinut u nadi da će biti obnovljen kad se za to steknu uslovi.

Namera izdavača i ljudi okupljenih oko časopisa je da doprinesu ostvarivanju tolerantnog i argumentovanog načina razgovora i prezentiranja stavova o strateškim pitanjima o razvoju našeg društva.

Hronološki pregled projekata

| 1994 |

Revalorizacija privatizovanih preduzeća

| 1995 |

Kultura kao samoodbrana društva i ličnosti
Krivični slučaj optuženog generala Trifunovića
Demokratski procesi i etnički odnosi
Šta posle sankcija -Povratak Jugoslavije u evropske integracione tokove i na tržište evropske unije

| 1996 |

Aktuelni pristupi privatizaciji u Jugoslaviji
Obrazovanje za demokratiju
Krizna pravna autoriteta i perspektive pravne države
Problemi i mogućnosti integracije izbeglica u Srbiji
Uloga elektronskih medija u razvoju demokratije u istočnoj Evropi

| 1997 |

Pravni položaj izbeglica i proces integracije
Mediji i izbori
Razvoj malih i srednjih preduzeća
Lokalna vlast i mala i srednja preduzeća

| 1998 |

Crkva, država i civilno društvo
Prvi forum jugoslovenskih nevladinih organizacija
Škola za civilno društvo politeia
Otvorena vlast na lokalnom nivou
Svetska enciklopedija mira
Program za podršku nezavisnom sudstvu u sr jugoslaviji

| 1999 |

Nevladine organizacije - sektor budućnosti
Škola za civilno društvo politeia
Program za podršku nezavisnom sudstvu u sr jugoslaviji
Drugi forum jugoslovenskih nevladinih organizacija

| 2000 |

Nevladine organizacije - sektor budućnosti
Kordinacioni centar kampanje nevladinih organizacija
izlaz 2000

Zajednička strategija demokratskih snaga Srbije
Strategija za demokratsku Srbiju
Škola za civilno društvo politeia
Politeia klubovi
Žensko pitanje - od nvo scene ka političkoj

| 2001 |

Treći forum jugoslovenskih nevladinih organizacija
Lekcije naučene u tranziciji
Projektno savetovalište za nevladine organizacije
Škola za civilno društvo politeia
Unapređenje parlamentarne prakse

| 2002 |

Škola za civilno društvo politeia
Školaza društveno i političko liderstvo Perikles
Studentska parlamentarna praksa Budi parlamentaran
Program podrške nezavisnom i nepristrasnom sudstvu u Srbiji i Crnoj Gori
Lekcije naučene u tranziciji
Projektno savetovalište za nevladine organizacije
Tranzicija, rat i kriminalitet uSrbiji

| 2003 |

Škola za civilno društvo politeia
Školaza društveno i političko liderstvo Perikles
Studentska parlamentarna praksa Budi parlamentaran
Program podrške nezavisnom i nepristrasnom sudstvu u Srbiji i Crnoj Gori
Žene parlamentarci procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi: od žrtava do aktera promena
Regionalna saradnja u borbi protiv organizovanog kriminala

| 2004 |

Škola za civilno društvo politeia
Školaza društveno i političko liderstvo Perikles
Studentska parlamentarna praksa Budi parlamentaran
Program podrške nezavisnom i nepristrasnom sudstvu u Srbiji i Crnoj Gori
Evropska politika rodne ravnopravnosti

| 2005 |

Škola POLITEIA
Škola Perikles
Studentska parlamentarna praksa – Budi parlamentaran
Povratak žena na tržište rada
Evropske strategije i politike u lokalnoj zajednici
Evropska politika rodne ravnopravnosti

| 2006 |

Menadžement u prekršajnim sudovima
Evropska politika rodne ravnopravnosti
Put ka demokratiji kroz delotvorne praktične politike
DS i evropska socijaldemokratija
Fond za podršku civilnom društvu u Srbiji
Povratak žena na tržište rada

| 2007 |

Snaga društvene odgovornosti – država, biznis, građani za ekonomska i socijalna prava
Žene, zapošljavanje i siromaštvo
Primena evropskih vrednosti, standarda i politika u lokalnim zajednicama
Poboljšanje efikasnosti sudske administracije
Regionalno partnerstvo i razvoj
Demokratski politički forum

| 2008 |

Primena evropskih vrednosti, standarda i politika u lokalnim zajednicama
Snaga društvene odgovornosti – država, biznis, građani za ekonomska i socijalna prava
Žene političarke u medijima
Regionalno partnerstvo i razvoj
Demokratski politički forum
Diplomatija i parlament
1968. u Beogradu: 40 godina posle
Kako brže i lakše do posla

| 2009 |

Primena evropskih vrednosti, standarda i politika u lokalnim zajednicama
Slovak – Serbian enlargement fund
POLITEIA
Demokratski politički forum

| 2010 |

Primena evropskih vrednosti, standarda i politika u lokalnim zajednicama i regionalni razvoj
Svi imamo pravo na bezbedno radno mesto
Demokratski politički forum

| 2011 |

Primena evropskih vrednosti, standarda i politika u lokalnim zajednicama
Demokratski politički forum
Balkanska mreža za dostojanstven rad
POLITEIA

| 2012 |

Demokratski politički forum
Primena evropskih vrednosti, standarda i politika u lokalnim zajednicama
Crno na belo
Balkanska mreža za dostojanstven rad
Snaga iskustva
Građani za bezbednost – kako upravljamo bezbednosnim pretnjama?

| 2013 |

Demokratski politički forum
Efikasnija uloga građana i civilnog društva u nadzoru i zaštiti radnih prava
Zaustavimo korupciju pri zapošljavanju
Ka efikasnijem suzbijanju neformalnog rada i sive ekonomije
Odlučujemo zajedno
Jednake na poslu

| 2014 |

Građani za reformu inspekcija
Demokratski politički forum
Efikasnija uloga građana i civilnog društva u nadzoru i zaštiti radnih prava
Doprinos lokalne samouprave procesu pristupnih pregovora sa EU
Promocija alternativnih krivičnih sankcija i restorativne pravde
Efikasnija uloga inspekcije rada u suzbijanju rada na crno

Fondacija
CENTAR ZA DEMOKRATIJU

Fondacija Centar za demokratiju je nevladina, nestranačka i neprofitna organizacija, osnovana maja 1994. godine. Registrovana je pri Ministarstvu za kulturu Republike Srbije, 5. jula 1994. rešenjem br. 022-2373/94-03 i upisan u registar fondova koji se vodi pri Ministarstvu u skladu sa Zakonom o zadužbinama, fondacijama i fondovima. U skladu sa Zakonom o zadužbinama i fondacijama, Fondacija je 2012. registrovana kod Agencije za privredne registre.

Osnivači

prof. dr Dragoljub Mićunović, predsednik Upravnog odbora
prof. dr Momčilo Grubač, potpredsednik Upravnog odbora
Vida Ognjenović, potpredsednica Upravnog odbora
prof. dr Ksenija Petovar, član Upravnog odbora
Adv. Slobodan Vučković, član Upravnog odbora
prof. dr Vlastimir Matejić, Član Upravnog odbora
prof. dr Dragan Domazet, član Upravnog odbora
Ivana Stefanović, član Upravnog odbora
Nataša Vučković, Generalni sekretar
prof. dr Svetlana Knjazez Adamović
Borka Božović
prof. dr Sreten Vujović
prof. dr Ana Pešikan
prof. dr Milan Podunavac
Leila Ruždić
dr Natalija Mićunović
Radoslav Nektarijević
Mirko Ivković
Andrej Popović
Adv. Marija Miloradov
dr Gabrijela Kragujević
Stefan Lukačević
Božidar Đelić
Gordana Jovanović
Marin Krešić
prof. dr Miroljub Radojković

Ogroman doprinos radu i razvoju Centra dali su osnivači koji danas, nažalost, nisu sa nama:
Desimir Tošić • akademik Sima Ćirković • prof.dr Ivan Štajnberger
prof.dr Đurđica Petrović • Gavriilo Petković • prof. dr Sulejman Hrnjica • dr Dušan Jovanović

Izdavač: Fondacija Centar za demokratiju, Kraljice Natalije 70/II, Beograd, Srbija, E-mail: info@centaronline.org, www.centaronline.org

Za izdavača: Nataša Vučković

Foto: Arhiva FCD

Dizajn i kompjuterska obrada: POZITIV MVP

Štampa: GRAFOLIK

Tiraž: 200

Beograd, avgust 2014.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

321.7:061.2(497.11)“1994/2014”
316.334.3(497.11)
321.011.5(497.11)

ZA demokratsko i solidarno društvo :
Fondacija Centar za demokratiju : 20 godina /
[glavni i odgovorni urednik Nataša Vučković].
- Beograd : Fondacija Centar za
demokratiju, 2014 [Beograd : Grafolik]. - 76
str. : ilustr. ; 23 cm

Tiraž 200. - Str. 4-5: 20 godina Centra za
demokratiju / Dragoljub Mićunović. - Str.
5-6: Vizija za budućnost / Nataša Vučković.

ISBN 978-86-83675-20-3

a) Центар за демократију (Београд) -
1994-2014 b) Цивилно друштво - Србија c)
Демократија - Србија

COBISS.SR-ID 209586444

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

INSTITUTE FOR
Sustainable
Communities